

Gereedschapskist

versie visplan 2023/2024

Visserijbeheer IJsselmeer/Markermeer

9 juni 2023

Het project Verstandig Vissen is een initiatief van en samenwerking tussen:

- Nederlandse Vissersbond
- Sportvisserij Nederland
- Stichting Transitie IJsselmeer
- Vogelbescherming Nederland
- Wageningen Marine Research

Leeswijzer

Voor u ligt de gereedchapskist voor het visserijbeheer IJsselmeer/Markermeer versie 2023/2024. Deze vormt de basis voor het 'experimentele visplan - nieuwe stijl 2023/2024'. Het experimenteel visplan en deze gereedchapskist is ontwikkeld in het kader van het project Verstandig Vissen. Het project is een initiatief van de Nederlandse Vissersbond, Vogelbescherming Nederland, Sportvisserij Nederland, Wageningen Marine Research en Stichting Transitie IJsselmeer. Het project sluit aan op het Actieplan Verduurzaming IJsselmeervisserij dat op 25 maart 2019 door minister Schouten van LNV aan de Tweede Kamer is aangeboden. Het project is financieel mede mogelijk gemaakt door de Europese Unie, Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij onder het programma 'Wetenschap en visserij'.

De initiatiefnemers hebben met vissers en betrokken partijen een intensieve dialoog gevoerd over de manier waarop de visbestanden in het IJsselmeer, Markermeer en IJmeer duurzaam beheerd kunnen worden. In het project is gewerkt met bijeenkomsten van wat is genoemd een kennis- en beheerplatform. In totaal is het platform dertien keer bij elkaar geweest. Inzichten van vissers en kennis van deskundigen zijn vooraf en tijdens de bijeenkomsten bij elkaar gebracht. Het resultaat is deze 'gereedchapskist' en een experimenteel visplan - nieuwe stijl zoals dat in de vorm van een apart document beschikbaar is.

De Nederlandse Vissersbond, Vogelbescherming Nederland, Sportvisserij Nederland hebben op basis van de ervaringen het voornemen om dergelijke visplannen ook na afronding van het project Verstandig Vissen jaarlijks te maken. Daarbij wordt samenwerking gezocht met Wageningen Marine Research als belangrijke partij om haar kennis en adviescapaciteit ook in te zetten voor dit initiatief.

Deze 'gereedchapskist' is werk-in-uitvoering. Bij het samenstellen van de experimentele visplannen voor volgende visseizoenen zullen nieuwe inzichten en resultaten van lopend onderzoek worden meegenomen zodat dit document zich seizoen na seizoen verder kan door ontwikkelen. Dit visplan richt zich op brasem, baars, blankvoorn en snoekbaars en op de visserij met staand want, met een uitstapje naar zegenvisserij (brasem). Andere vissoorten en vismethodes komen in dit experimentele visplan - nieuwe stijl nog niet aan bod.

Inhoud

Inleiding

Deel 1 - Indicatoren

- A. indicatoren op basis van continue monitoring en beoordeling
 - A1. vangst snoekbaars in kg per netnacht - gemiddelde over seizoen
 - A2. vangst snoekbaars in kg per netnacht - gemiddelde laatste weken seizoen
(medio december - medio maart)
 - A3. prijsontwikkeling en aanlandingen afslag(en)
- B. indicatoren op basis jaarlijkse monitoring en beoordeling
 - B1. lengte-leeftijdsopbouw
 - B2. hoeveelheid 1-jarige snoekbaars / jaarklassterkte
 - B3. voedselreservering visetende vogels
 - B4. omvang bestand (paaibiomassa)
 - B5. ontwikkeling bestand
 - B6. lengte/leeftijdsafhankelijke groei, conditie, paairijpheid

Deel 2 - Algemene informatie

- 1. draagkracht/productie
- 2. oogst/aanlandingen
- 3. oogst in relatie tot bestand
- 4. beelden uit gesprekken
- 5. effect beheer

Tot slot

Bijlage 1	beheercyclus
Bijlage 2	toetsing
Bijlage 3	Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)
Bijlage 4	sociaaleconomische component
Bijlage 5	juridisch kader
Bijlage 6	informatie project Verstandig Vissen

Inleiding Gereedchapskist

Binnen het project Verstandig Vissen is een praktische gereedchapskist ontwikkeld ter ondersteuning van de ontwikkeling van twee experimentele visplannen – nieuwe stijl voor de visseizoenen 2022/2023 en 2023/2024. De gereedchapskist bestaat uit een set basisdata en indicatoren. Deze zijn geselecteerd om zowel het gesprek tussen alle betrokken partijen mogelijk te maken als ook verstandige beslissingen over het beheer van de visbestanden te nemen. In deze notitie worden de basisdata en indicatoren op een rij gezet en nader beschreven en toegelicht. Voor meer informatie over het project Verstandig Vissen zie bijlage 6.

Deze gereedchapskist is werk-in-uitvoering. Bij het samenstellen van de experimentele visplannen voor volgende visseizoenen zullen nieuwe inzichten en resultaten van lopend onderzoek worden meegenomen zodat dit document zich seizoen na seizoen verder kan door ontwikkelen.

De data en indicatoren zijn afkomstig uit verschillende bronnen en onderzoek. Het betreft zowel indicatoren die meer continue monitoring en beoordeling van de relatie 'visserij-bestand' mogelijk maken bijvoorbeeld op maandelijkse of wekelijkse basis als ook visserij-onafhankelijke data die jaarlijks beschikbaar komen en beoordeeld kunnen worden. Een aantal indicatoren is afkomstig uit de logboeken van vissers. Sinds 2015 zijn de IJsselmeervissers verplicht om op een gestandaardiseerde manier hun vangsten te registreren.

Leeswijzer

Deze beschrijving van de gereedchapskist voor het experimenteel visplan 2023/2024 bestaat uit twee verschillende delen. In het eerste deel worden de indicatoren beschreven onderscheiden naar indicatoren die continue gemonitord en beoordeeld kunnen worden en indicatoren die een jaarlijkse cyclus kennen van monitoring en beoordeling. In het tweede deel wordt informatie weergegeven die een rol speelt in discussies en besluiten over wat in een volgend visseizoen verstandig vissen is.

Binnen het project Verstandig Vissen is gewerkt aan de hand van een beheercyclus met negen stappen. Deze zijn in bijlage 1 beschreven. Deze negen stappen vormen ook de kern van het advies voor toekomstig beheer dat vanuit het project Verstandig Vissen is opgesteld.

Het visplan - nieuwe stijl zal door de ministeries van LNV en I&W (RWS) en de betrokken provincies beoordeeld worden vanuit het vigerend beleid. Meer over de toetsing is te vinden in bijlage 2.

Verstandig vissen betekent dat er optimaal geoogst wordt uit wat het visbestand (jaarlijks) genereert, met een minimale impact op het ecosysteem en een goed economisch en sociaal rendement. In bijlage 4 wordt dieper ingegaan op de sociaaleconomische component.

Voor meer achtergrond over het juridische kader van de binnenvisserij op IJsselmeer en Markermeer wordt verwezen naar bijlage 5.

Het experimentele visplan – nieuwe stijl 2023/2024 is opgesteld uitgaande van gevoerd overleg en gebruik makend van de in deze notitie beschreven 'gereedchappen'.

Deel 1 – indicatoren

A. indicatoren op basis van continue monitoring en beoordeling

A1. vangst in kg per netnacht
gemiddelde over seizoen

A2. vangst in kg per netnacht
gemiddelde laatste deel seizoen (medio december - medio maart)

A3. prijsontwikkeling en aanlandingen afslag(en)

Indicatoren gericht op beheren met 'de vinger aan de pols' waarbij ingezet wordt op een meer continue monitoring en beoordeling van de relatie 'visserijbestand' aan de hand van een aantal ontwikkelde indicatoren. Daarvoor is nodig een continue verzameling van data, een snelle beoordeling daarvan, en inschatting mogelijke ontwikkelingen.

A1. en A2. Indicatoren: vangst in kg per netnacht

Waarom?

Op basis van logboeken die vissers (verplicht) bijhouden zijn *vangsten per eenheid van visserij-inspanning* te berekenen. Het werken met deze indicator is een in het visserijbeheer veel gebruikt instrument, waarbij de waarde ervan toeneemt naarmate over meerdere jaren gegevens beschikbaar zijn. In de internationale literatuur wordt hiervoor de Engelse term *Catch Per Unit Effort* (CPUE) gebruikt. Een trendmatig afnemende CPUE (over jaren) wijst bij een constante inspanning op een afname van het bestand, terwijl bijvoorbeeld een stabiele CPUE bij een constante inspanning wijst op duurzame bevissing.

Van deze indicator is het mogelijk elke week/maand een update te geven. Daarmee is continue monitoring en beoordeling mogelijk ('vinger aan de pols beheer'). Het vraagt continue verzameling en bewerking van de data, een snelle beoordeling daarvan, en inschatting mogelijke ontwikkelingen.

Snoekbaars

Beheerdoelen

- Vangsten/inspanning (kg per netnacht) continueren op 7-9 kg per netnacht over gehele seizoen (referentie snoekbaars, Markermeer, 101 mm)
- Vangsten/inspanning (kg per netnacht) continueren op 5-8 kg per netnacht over laatste deel seizoen (referentie snoekbaars, Markermeer, 101 mm)

Actuele situatie

- De vangsten snoekbaars per netnacht over het visseizoen 2022/2023 bedroeg circa 7,0 kg per netnacht. Een iets lager niveau dan het vorige visseizoen.
- De vangsten snoekbaars per netnacht over laatste deel visseizoen 2022/2023 bedroeg circa 7,2 kg per netnacht (week 49 -15 maart).

Conclusie voor experimenteel visplan 2023/2024

De gegevens uit de individuele logboeken wijzen er op dat de visserij met staande netten in het Markermeer zich de afgelopen jaren lijkt te ontwikkelen naar een duurzame(re) vorm. Het effect van de reductie van het aantal netten in 2015, de productie van waarschijnlijk enkele sterke jaarklassen en een goede voedselbeschikbaarheid voor de snoekbaars lijken hieraan ten grondslag te liggen.

Vangsten per eenheid visserij-inspanning in kg per netnacht gemiddeld per visseizoen		
Oranje	Visseizoen 2022/2023	7,0 kg per netnacht
	> 8 kg per netnacht	groen
	7 – 8 kg per netnacht	oranje
	< 7 kg per netnacht	rood

Vangsten per eenheid visserij-inspanning in kg per netnacht over periode laatste deel visseizoen		
Groen	Einde visseizoen 2022/2023	7,2 kg per netnacht
	> 6 kg per netnacht	groen
	5 – 6 kg per netnacht	oranje
	< 5 kg per netnacht	rood

Toelichting

Op basis van de logboeken van vier vissers zijn de vangsten per netnacht over de afgelopen visseizoenen berekend. In het vorige visseizoen hebben de vier vissers opnieuw toestemming gegeven om hun logboeken in te zien ten behoeve van het project Verstandig Vissen. Daarmee ontstaat de mogelijkheid elke maand de ontwikkeling van de vangsten per netnacht voor deze vier vissers gezamenlijk in beeld te brengen en de discussie te voeren over het verloop en de eventuele noodzaak voor beheersmaatregelen voor het volgend visseizoen op basis van een daarop aangepast visplan.

Ook is het mogelijk om de vangsten per netnacht voor de laatste 15 weken van het visseizoen (medio december – medio maart) in beeld te brengen op basis van de logboeken. Dit kan een indicatie zijn voor een 'beheerste' visserij, waarbij ook aan het einde nog behoorlijk wat maatse snoekbaars kan worden gevangen. Bij een beheerste visserij, zullen er langer in het seizoen maatse vissen in het bestand aanwezig blijven én kunnen worden gevangen.

Uit de logboeken zijn per seizoen de volgende data geselecteerd:

- weeknummer, dagen met visserijinspanning in deze week (aantal netten x 100 meter = aantal netnachten);
- vangsten van snoekbaars in kilo per dag (visserij betreft primair de snoekbaars)
- Markermeer-data;
- data staand want maaswijdte 101 millimeter.

Ook voor het IJsselmeer en voor de overige schubvis soorten is een analyse in voorbereiding.

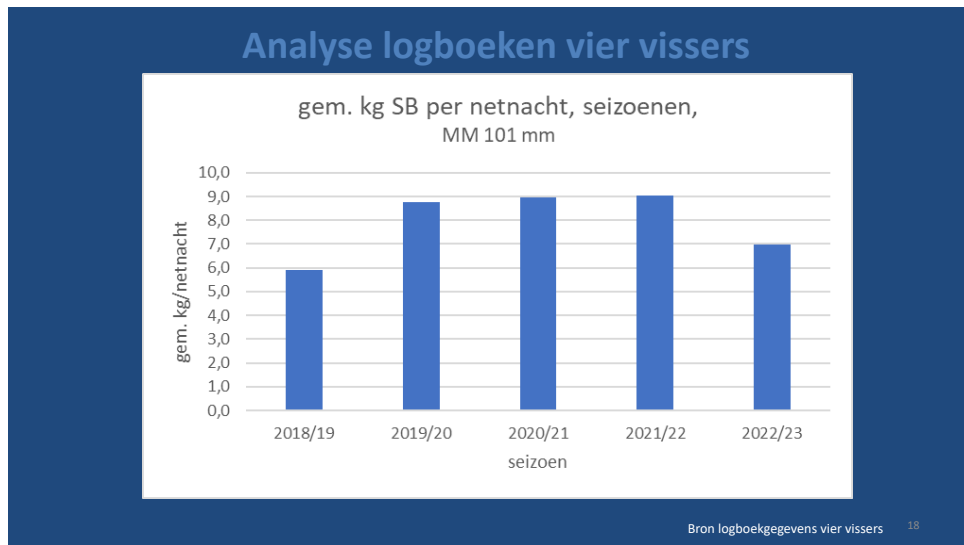
De logboeken van de vier vissers weerspiegelen een behoorlijke variatie in de praktijk van de visserij in 'ruimte en tijd', bijv. vrijwel specifiek Markermeer of afwisselend Markermeer-IJsselmeer. De inspanning per visser verschilt op basis van het aantal vergunningen, verschillen zijn er ook qua maaswijdte (gevarieerde inzet of uitsluitend 101 mm), wel/niet gedeeltelijke inzet hogere netten en niet-geveste perioden. Door de oogharen is het beeld ontstaan van een redelijke 'dwarsdoorsnede' van de visserij met staande netten op het Markermeer. De gezamenlijke inspanning (aantal netnachten) van de vier vissers wordt voorlopig geschat op circa 43% van de totale visserij-inspanning op het Markermeer (met 101 mm netten).

Voor meer informatie over de logboekanalyses wordt verwezen naar gepubliceerde artikelen in VisserijNieuws en VISIONair (in voorbereiding).

Hoe staat de indicator ervoor?

Onderstaand figuur 1 geeft de gemiddelde vangst van snoekbaars in kg per netnacht weer van de vier vissers samen voor de laatste 5 visseizoenen voor zover die beschikbaar zijn.

Figuur 1

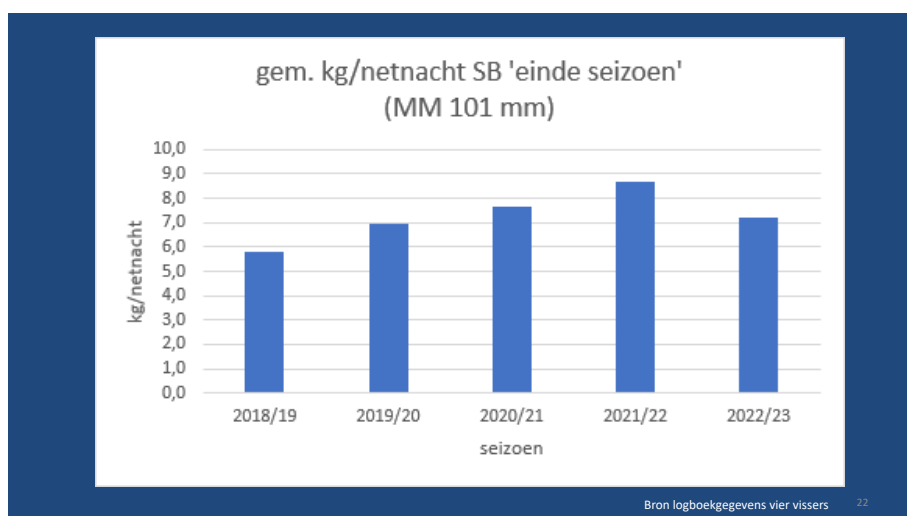

Onderstaand figuur 2 geeft de gemiddelde vangst van snoekbaars in kg per netnacht voor de laatste periode van het seizoen. Het visseizoen voor staand want visserij start op 1 juli en eindigt op 15 maart het jaar erop. Voor de analyses is aangehouden als 'periode einde visseizoen' de periode van week 49 tot het einde van het visseizoen op 15 maart.

Interessant in figuur 2 is dat de gemiddelde kg per netnacht aan het eind van het visseizoen 2022/23 van 7,2 kg per netnacht iets hoger ligt dan het gemiddelde over het gehele seizoen van 7,0 kg per netnacht. De grafiek bevestigt het beeld dat de laatste jaren de omvang van het bevisbare bestand groot genoeg lijkt te zijn om tot het einde van het seizoen te kunnen vissen met relatief hoge vangsten in kg per netnacht.

De laatste jaren blijft een relatief groot aandeel van de maatse vis tot aan het einde van het seizoen in het bestand aanwezig. Dit vergroot de kans dat het aandeel maatse vissen en daarmee ook het paaibestand blijft toenemen.

Figuur 2

Uit de data van de logboeken komt naar voren dat het bevisbare bestand aan snoekbaars in het Markermeer is toegenomen. Hoe kan dit worden verklaard?

1. In de eerste plaats is het aantal netten vanaf seizoen 2015/16 met 85 procent afgenomen. De minister van LNV besloot tot deze maatregel om de slechte stand van de snoekbaars te beschermen tegen verdere achteruitgang. Het maximaal aantal in te zetten netten werd daarmee beperkt tot 600. Denkbaar is dat de afname van de visserijinspanning niet alleen een verdere achteruitgang van het bestand is tegen gegaan, maar zelfs een groei van het bestand (mede) mogelijk heeft gemaakt.
2. Als tweede factor kunnen een aantal sterke jaarklassen snoekbaars worden genoemd, waarschijnlijk het gevolg van een aantal warme zomers. Dit beeld wordt onder meer ondersteund door de periodieke monitoring van WMR (rapport april 2021). Er zijn sterke aanwijzingen dat het aantal maatse snoekbaarzen (minimummaat 42 centimeter) door een hogere rekrutering is toegenomen. Mogelijk duidt dit er op dat de stijgende productie van snoekbaars niet wordt gelimiteerd door de hoeveelheid prooivis.
3. De vissers zijn met minder netten efficiënter gaan vissen (hoger aantal kilo's per netnacht), bijvoorbeeld door toegenomen kennis op basis van praktijkervaringen.

Aangenomen wordt dat de bovenstaande factoren elkaar versterken, waarbij de combinatie van nettenreductie en enkele sterke jaarklassen het bestand van snoekbaars een forse impuls hebben gegeven. Dit beeld wordt door de deelnemende vissers bevestigd. In de jaren voor 2015/16, waarin met duizenden netten kon worden gevist, was het maatse bestand al relatief vroeg in het seizoen opgevist.

Baars, blankvoorn en brasem

Beheerdoelen

- Vangsten/inspanning (kg per netnacht) stabiliseren (referentie in kg. per netnacht, Markermeer, 101 mm)

Actuele situatie

- Voor baars is er vanaf 2020/21 sprake van een vrijwel stabiel niveau van circa 1,1 kg/netnacht.
- Bij blankvoorn is vanaf 2019/20 een jaarlijkse toename te zien.
- Ook voor brasem is vanaf 2020/21 een jaarlijkse toename te zien met zelfs een factor 2.

Conclusie voor experimenteel visplan 2023/2024

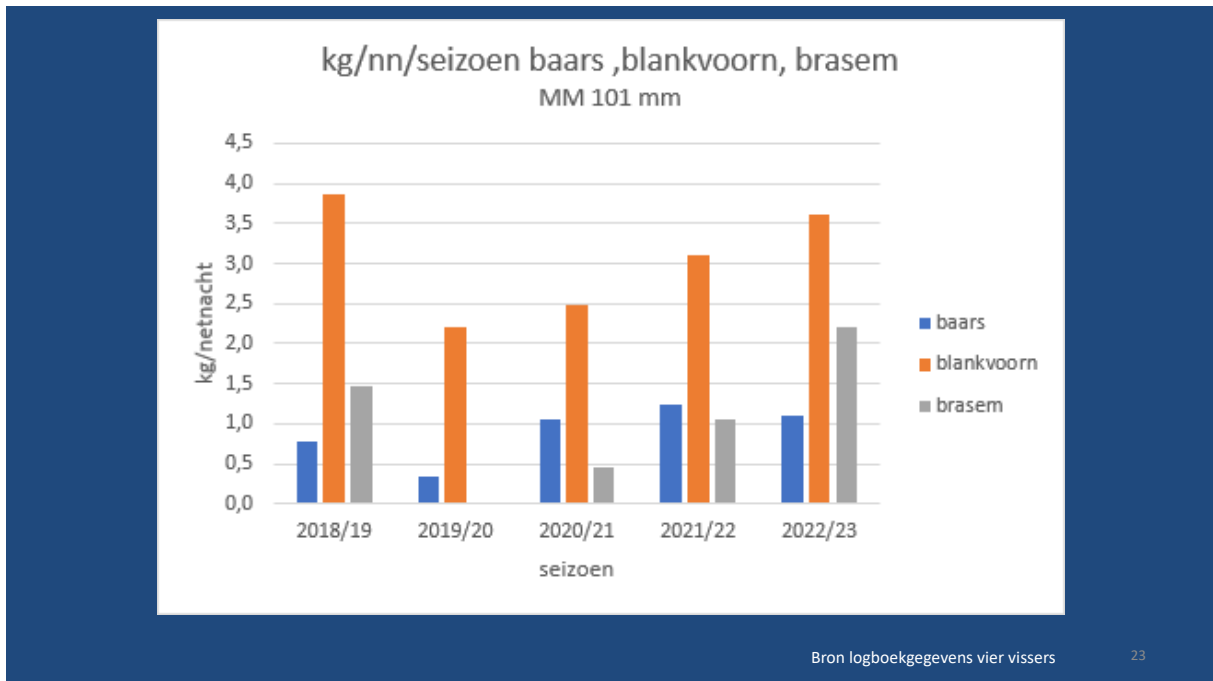
De gegevens uit de individuele logboeken waar het gaat om baars, blankvoorn en brasem wijzen er op dat de visserij met staande netten in het Markermeer zich de afgelopen jaren lijkt te ontwikkelen naar een duurzame(re) vorm.

Toelichting - hoe staat de indicator ervoor?

In onderstaande grafiek de vangsten voor de afgelopen vijf visseizoenen in kg per netnacht voor baars, blankvoorn en brasem. Deze grafiek is gebaseerd op de data van vangsten in het Markermeer met netten met een maaswijdte van 101 mm.

Voor baars is er vanaf 2020/21 sprake van een vrijwel stabiel niveau van circa 1,1 kg/netnacht. Bij blankvoorn is vanaf 2019/20 een jaarlijkse toename te zien. Ook voor brasem is vanaf 2020/21 een jaarlijkse toename te zien met zelfs een factor 2. Voor een uitvoeriger analyse is het van belang deze gegevens te combineren met de actuele lengtegegevens uit de marktmonsteringen. Het algemene beeld is een toename bij blankvoorn en brasem (in kg per netnacht) in de tijd en voor baars een tamelijk stabiel niveau.

A3. Indicator: prijsontwikkeling en aanlandingen afslag(en)

Prijsontwikkeling - waarom?

Een verstandig visserijbeheer heeft oog voor het sociaal en economisch rendement: zoveel mogelijk vissers die een goede boterham kunnen vinden en trots zijn op hun vak zijn in een situatie waarin ook winst gemaakt kan worden in het belang van continuïteit. De prijs van aangelande vis is daarbij een belangrijke indicator.

Van deze indicator is het mogelijk elke week/maand een update te geven. Daarmee is continue monitoring en beoordeling mogelijk ('vinger aan de pols beheer'). Het vraagt continue verzameling en bewerking van de data, een snelle beoordeling daarvan, en inschatting mogelijke ontwikkelingen.

De prijsontwikkeling monitoren en beoordelen maakt niet alleen deel uit van een verstandig beheer maar is ook van belang als gekozen wordt voor het instellen van een drempelprijs als maatregel om marktprijzen te stabiliseren en daarmee ook het inkomen van vissers.

De Gemeenschappelijke Marktordening staat toe dat Producenten Organisaties bij lage prijzen het product tijdelijk opslaan en later weer op de markt brengen. De drempelprijs voor tijdelijke opslag mag ten hoogste 80% zijn van de gemiddelde gewogen prijs in de voorgaande drie jaren. Op het moment dat de prijs onder deze drempel komt kan de PO de snoekbaars uit de markt nemen en opslaan om deze vervolgens op een gunstiger moment weer te verkopen. Te gelijker tijd kan de PO haar leden voorschrijven om de aanvoer te beperken door het visplan aan te passen (minder netten/minder visuren). Op die manier kan de prijs weer boven de drempelprijs uitkomen en kan de beperking weer worden afgebouwd.

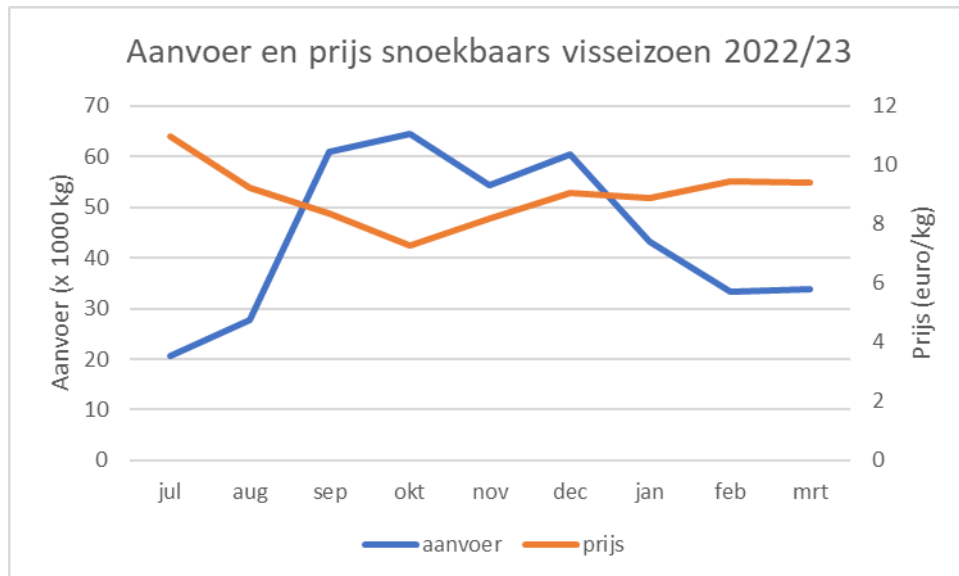
Er is onderzocht of het mogelijk is om te gaan werken met een dergelijke 'drempelprijs'. Conclusie is dat dat op dit moment niet mogelijk is omdat:

- de prijs dan aantoonbaar lager moet zijn dan de kostprijs en dat aantonen is met de huidige prijzen niet mogelijk
- in de huidige marktordening worden de schubvissoorten niet genoemd. Dat vraagt specifieke actie om daar verandering in aan te brengen waarbij er geen enkele garantie is dat dat gaat lukken.

Mochten de omstandigheden wijzigen dan kan in een volgend visseizoen worden overwogen of er wel pogingen in het werk gesteld worden om een drempelprijs in het leven te roepen.

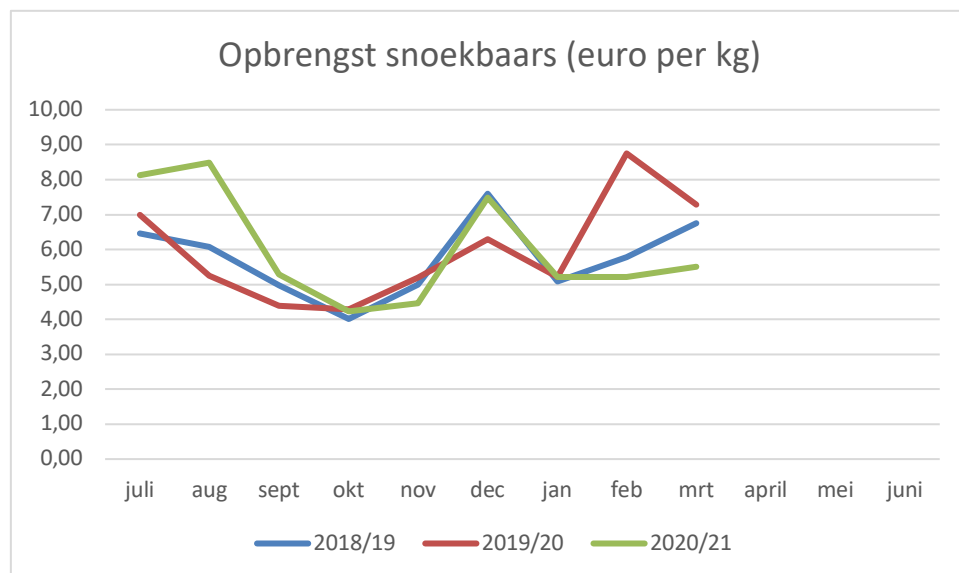

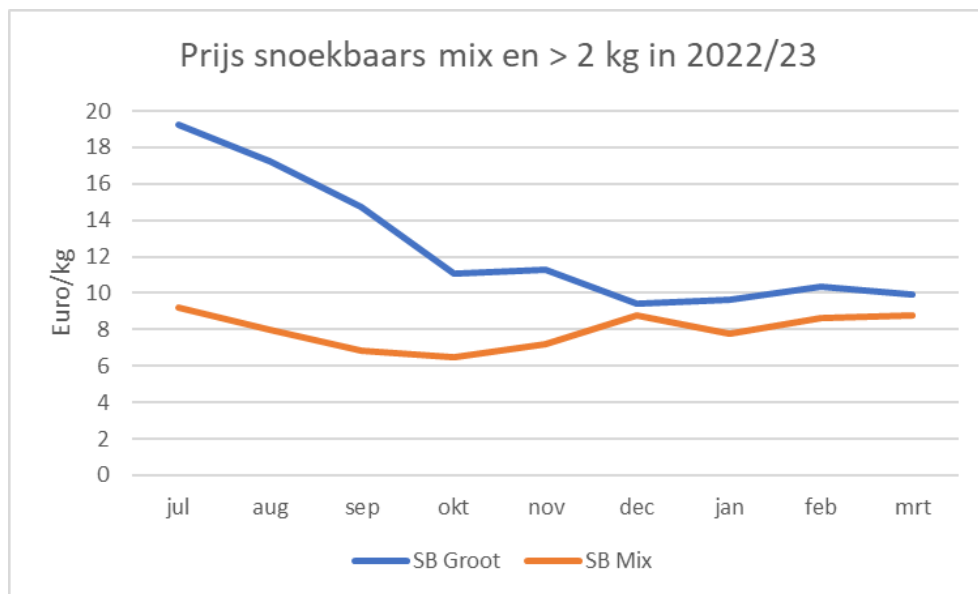
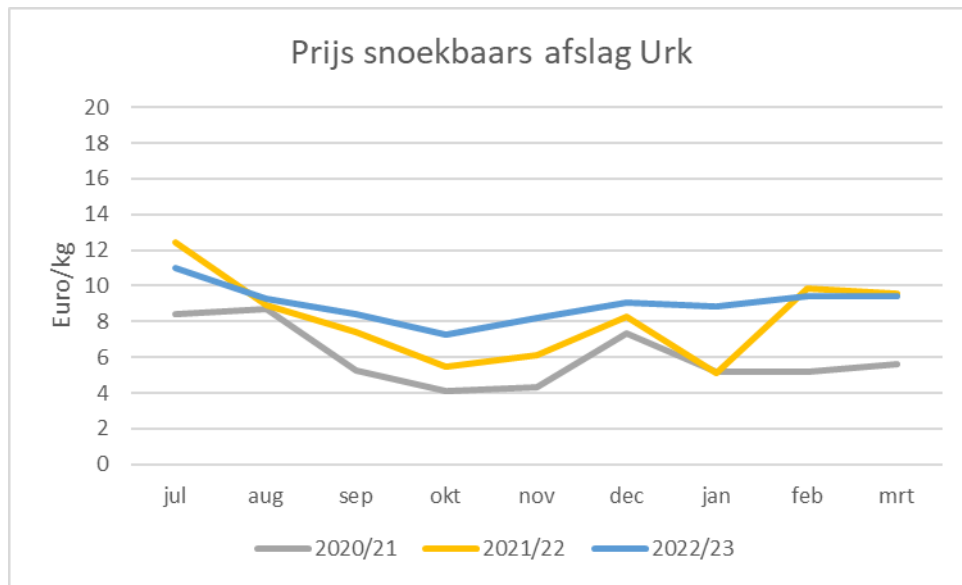
Actuele situatie

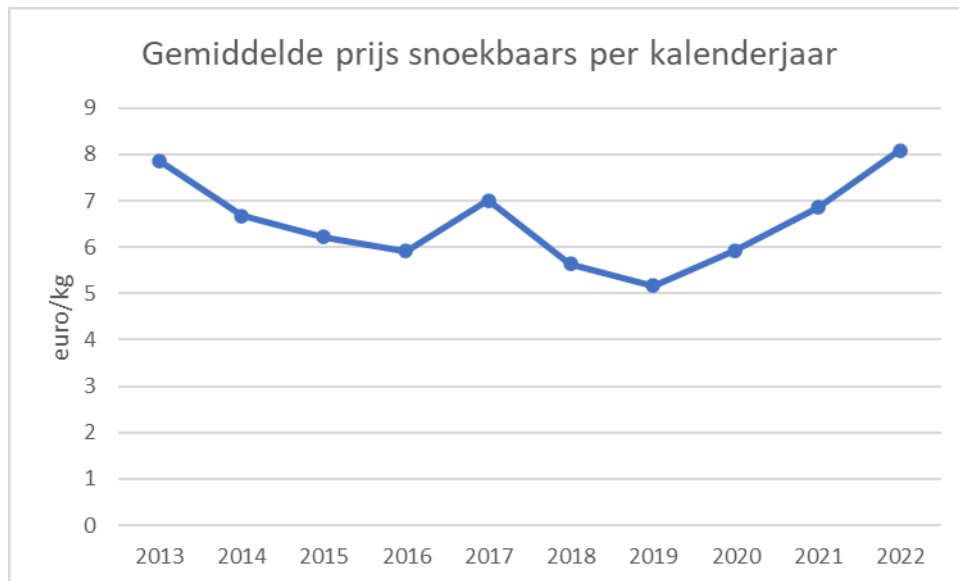
NB Gegevens zijn gebaseerd op afslag Urk. Incidenteel wordt ook snoekbaars bij afslag IJmuiden afgezet, en daarnaast vindt directe afzet plaats naar handel en restaurants in de omgeving. Naar schatting bedraagt de totale afzet buiten afslag Urk voor snoekbaars ongeveer 20%. De getoonde grafieken kunnen dus indicatief zijn voor vangsten maar geven geen volledig beeld. Verondersteld mag worden dat de prijzen wel vrij volledig de marktprijzen weergeven.

Vanaf 1 juli 2022 zijn de snoekbaarsprijzen hoog vergeleken met voorgaande jaren. De aanvoer is echter lager vergeleken met andere jaren hetgeen de hogere prijzen kan verklaren.

Bij de start van het visseizoen 2022/23 is de kilogram prijs van grote snoekbaars (meer dan 2 kg) ongeveer het dubbele t.o.v. de prijs van snoekbaars minder dan 2 kg, daarna worden de prijsverschillen kleiner. De prijsverschillen maken dat vissers hier eventueel op in kunnen spelen, maar vissers weten ook dat bij te grote aanvoer van snoekbaars groot de prijs sterk zal dalen. Bij de start van het seizoen wordt echter vooral met 101 mm gevist waarbij de grote snoekbaars buiten schot blijft.

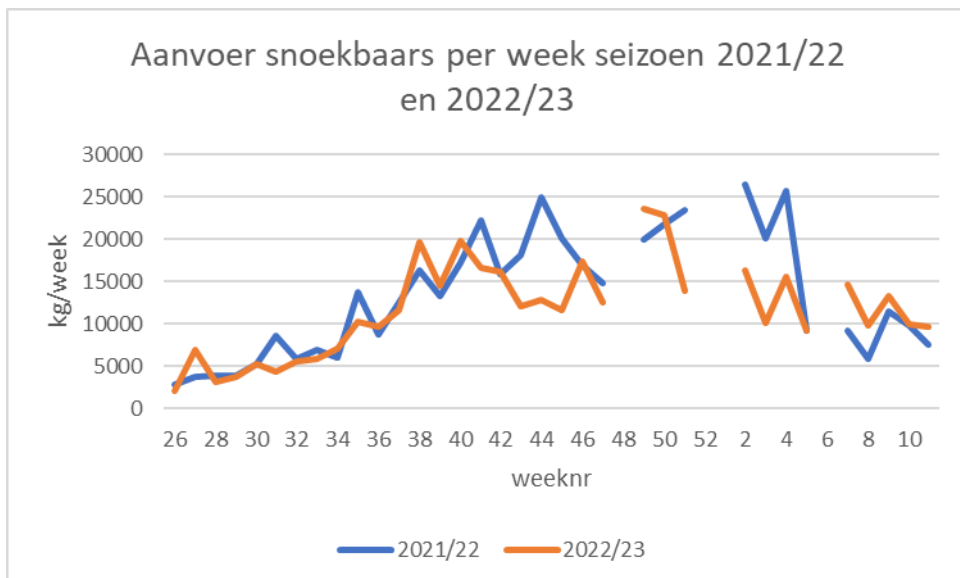
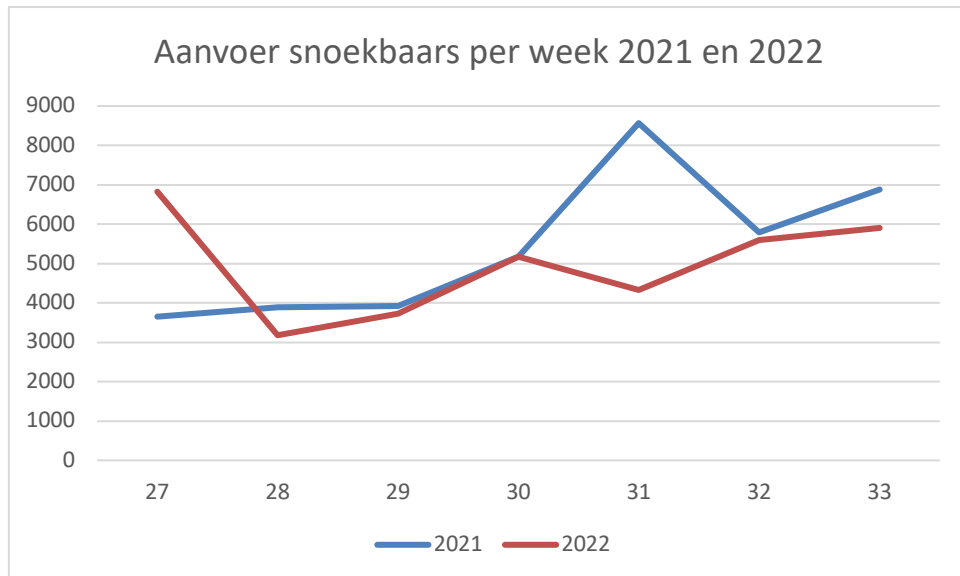
De gemiddelde jaarprijzen (er zijn geen gemiddelde prijzen per visseizoen beschikbaar voor 2018) van snoekbaars staan in bovenstaande figuur vermeld. Tussen 2013 en 2022 heeft deze zich tussen € 5 en € 8 per kg begeven. De laatste jaren is er een duidelijke toename te zien, na een lage prijs in 2019 (veroorzaakt door Corona). Binnen de jaren kunnen zich seizoenschommelingen voordoen in de prijs, afhankelijk van aanbod, vraag en kwaliteit. De gemiddelde maandprijzen kunnen binnen een seizoen variëren van € 4 per kg tot € 8,50 per kg, dus verschillen van € 4,5 per kg.

Aanlandingen afslag(en) - waarom?

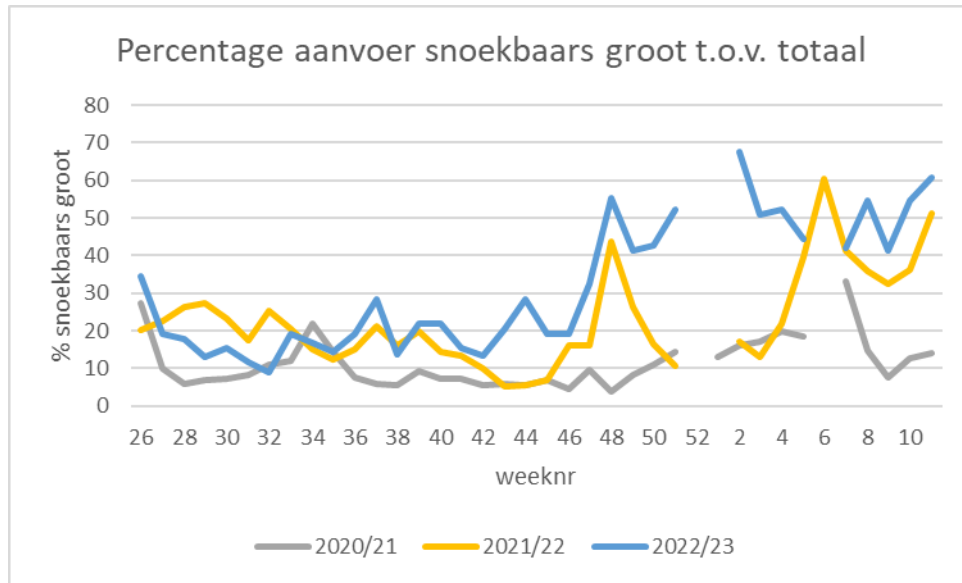
De aanvoer per week via de afslagen geeft een goed beeld van de vangstontwikkelingen van het gehele IJsselmeer en Markermeer. Voor zover mogelijk kan een onderscheid gemaakt worden tussen IJsselmeer en Markermeer. Het verloop van de aanvoer geeft een gecombineerd beeld van het bestand, de vangbaarheid en totale onttrekking.

Toelichting

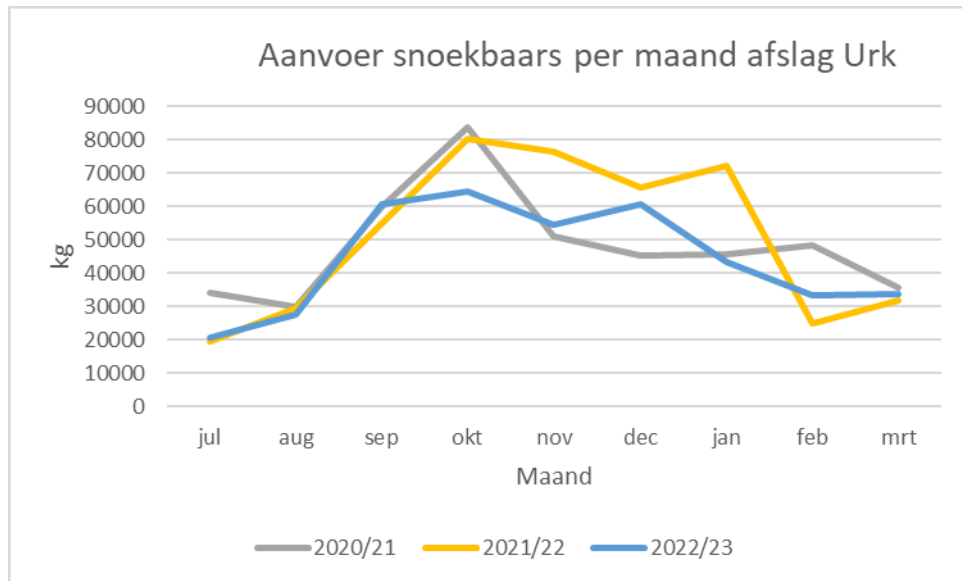
De aanvoercijfers per week geven inzicht in de onttrekking en het relatieve belang van een visserij. Dit hangt vaak samen met de prijsontwikkeling (zie A3), maar kan ook samenhangen met de beschikbaarheid van een soort ten opzichte van een andere doordat meer of minder gericht gevist kan worden op bepaalde soorten, afhankelijk van het bestand en de marktontwikkeling.

Wekelijks komen er grote fluctuaties voor in aanvoer, veelal veroorzaakt door weersomstandigheden (wind). Stilligweken zijn duidelijk zichtbaar.

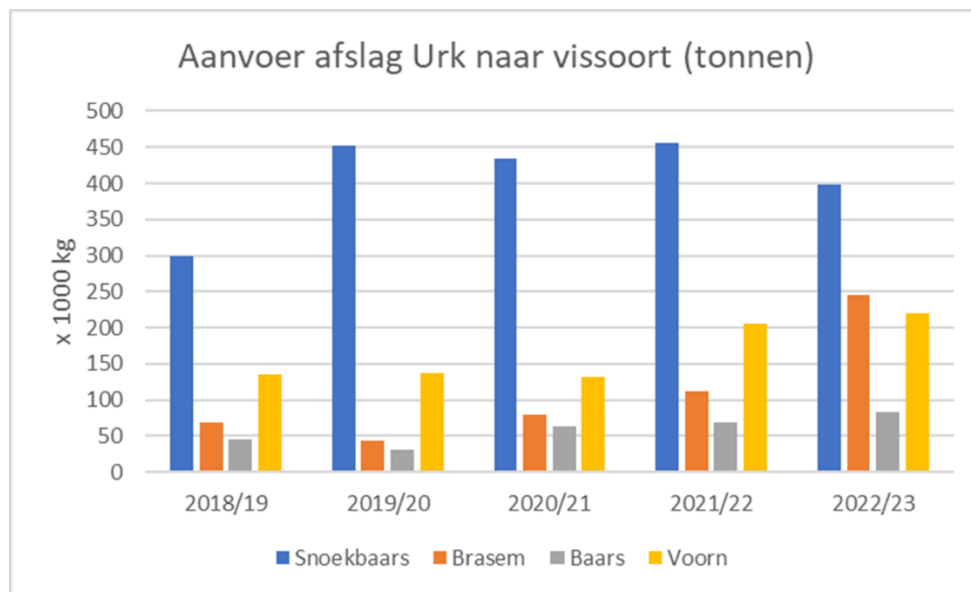

Aan de hand van de sorteringen bij de afslag kan het aandeel van grote snoekbaars t.o.v. de totale aanvoer berekend worden. Dit geeft een indicatie voor de maaswijdtes waarmee wordt gevist en het aanwezig zijn van grote snoekbaars. NB het gaat hier om kg snoekbaars en niet om aantallen.

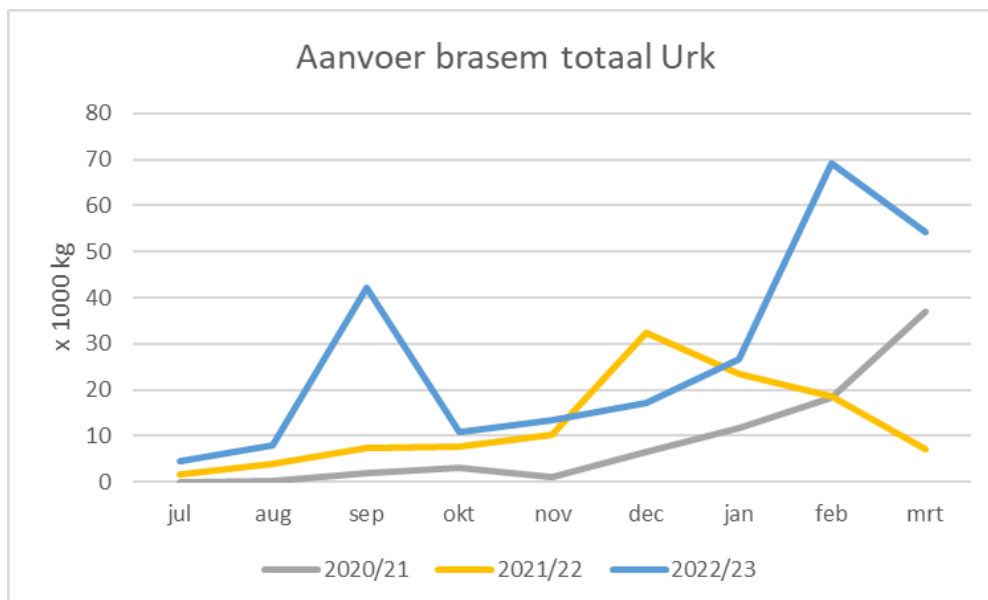

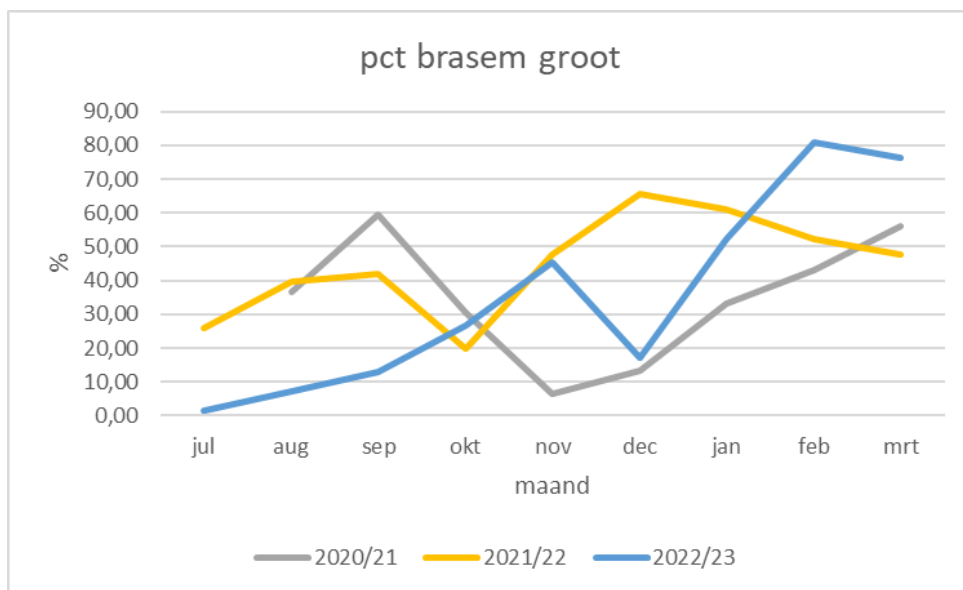
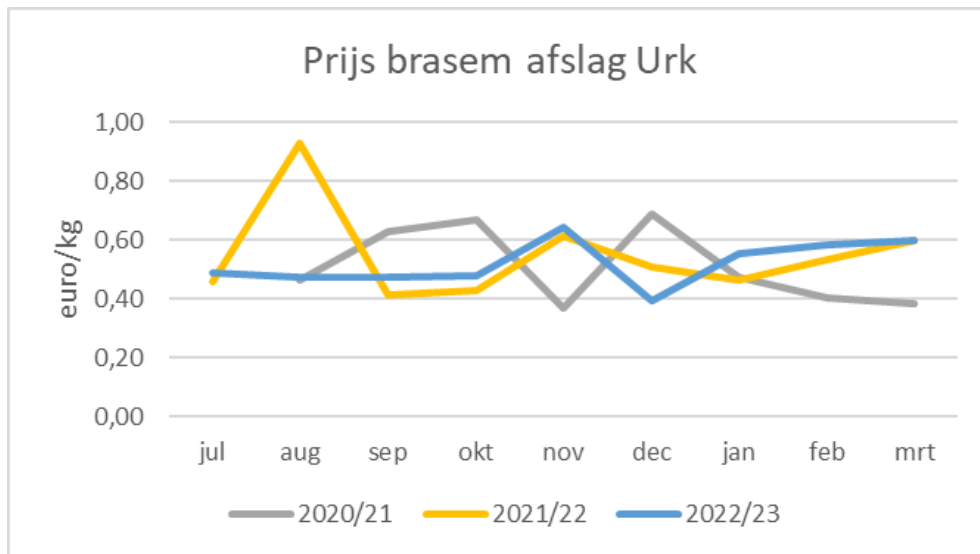
Prijzontwikkeling en aanlandingen brasem, baars, voorn

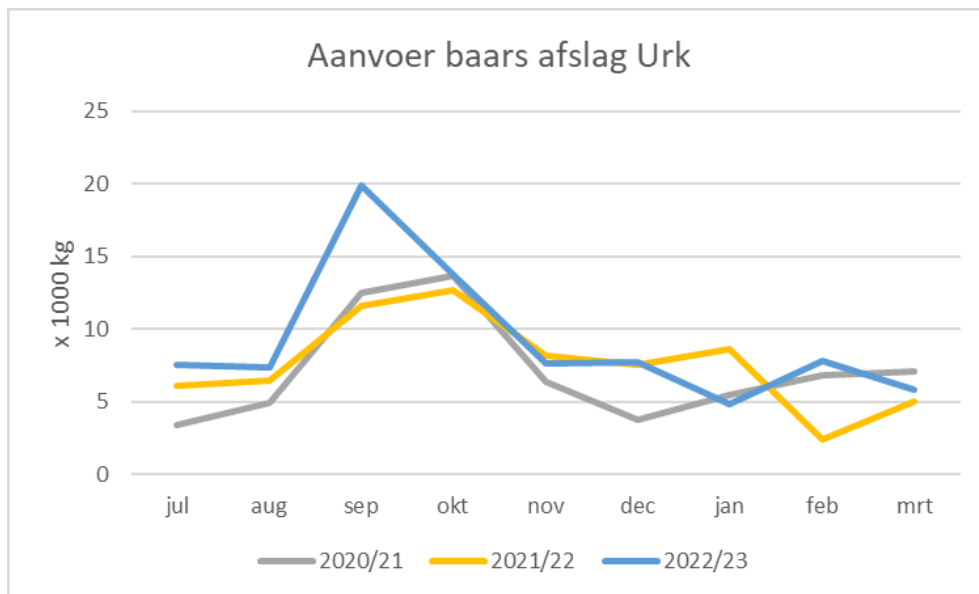
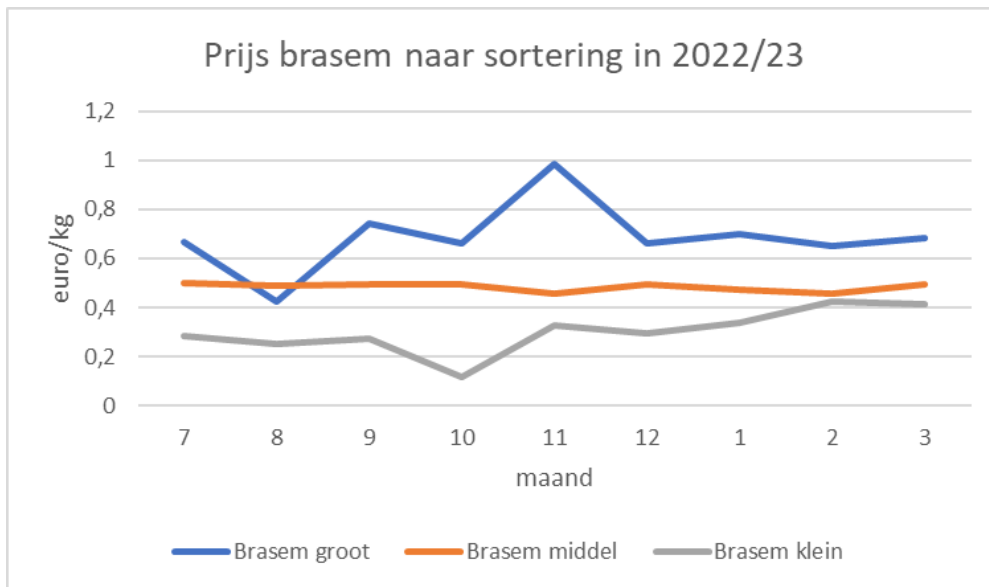
Bovenstaand figuur geeft de aanvoer van alle schubvis weer (afslag Urk). Dit is dode vis, dus exclusief levende pootvis. Geschat wordt dat voor snoekbaars ca. 20 % buiten afslag Urk wordt afgezet, voor de overige schubvis geldt dat er geen afzet buiten de afslag plaatsvindt, en dat de aanvoer dus goed overeenkomt met vangsten.

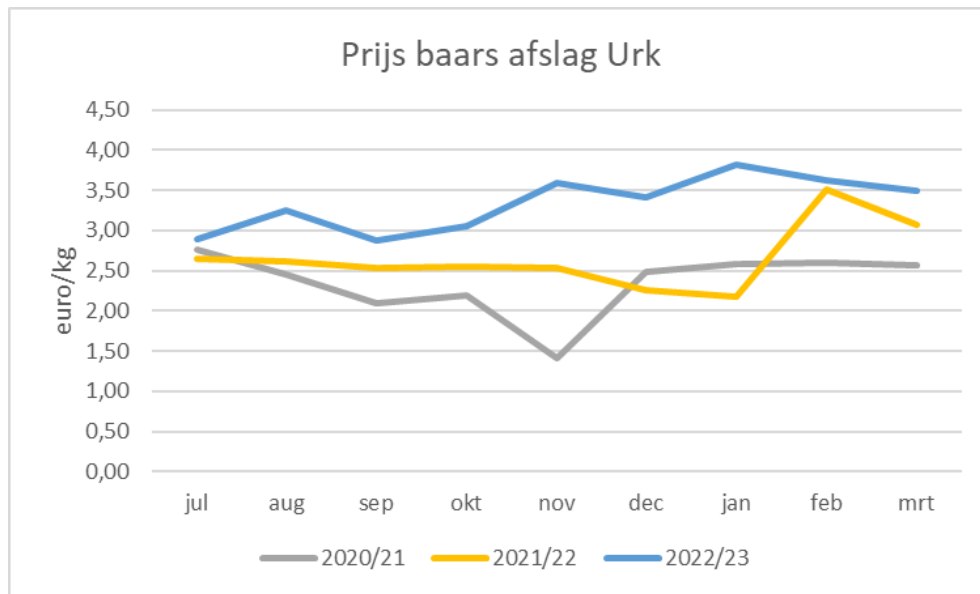
In het visseizoen 2022/23 zien we hogere aanvoeren van brasem dan in voorgaande jaren. Prijzen verschillen echter weinig.

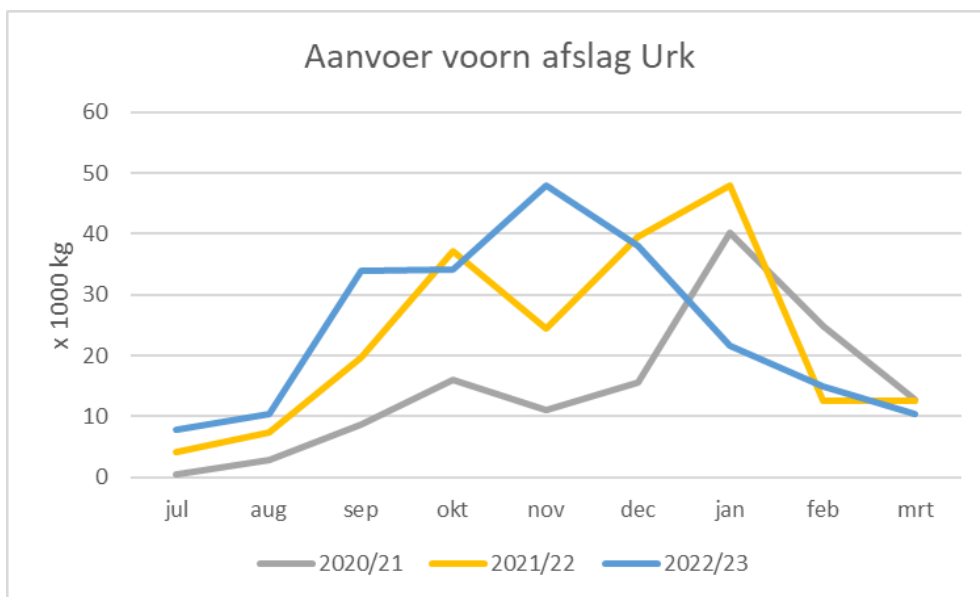
Brasem wordt op de afslag gesorteerd. Grote brasem is brasem met een lengte van meer dan 55 cm.

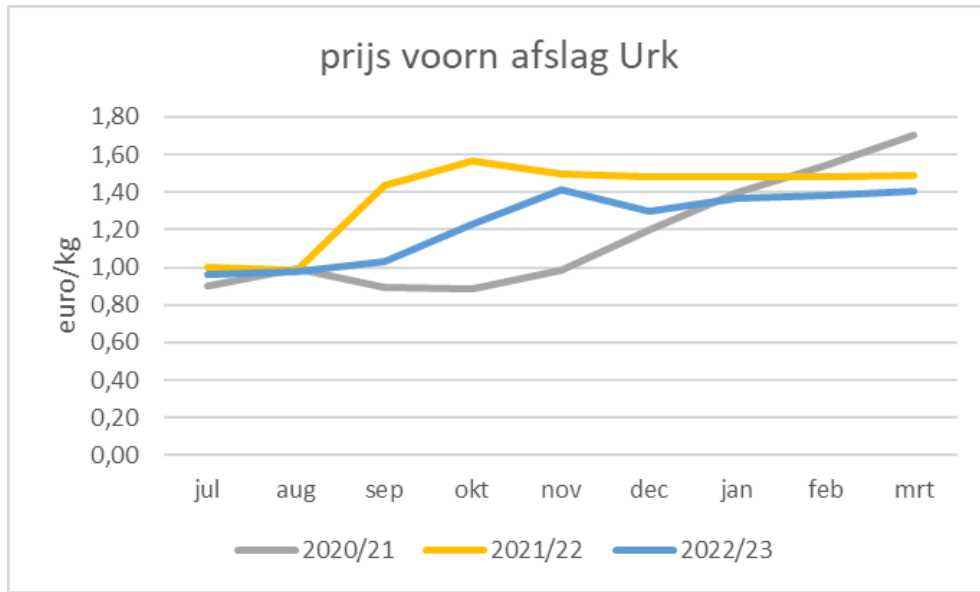

De aanvoer van baars is in 2022/23 hoger dan in voorgaande jaren. Ook de prijs is hoger zodat de inkomsten van brasem hoger zijn dan voorgaande jaren.

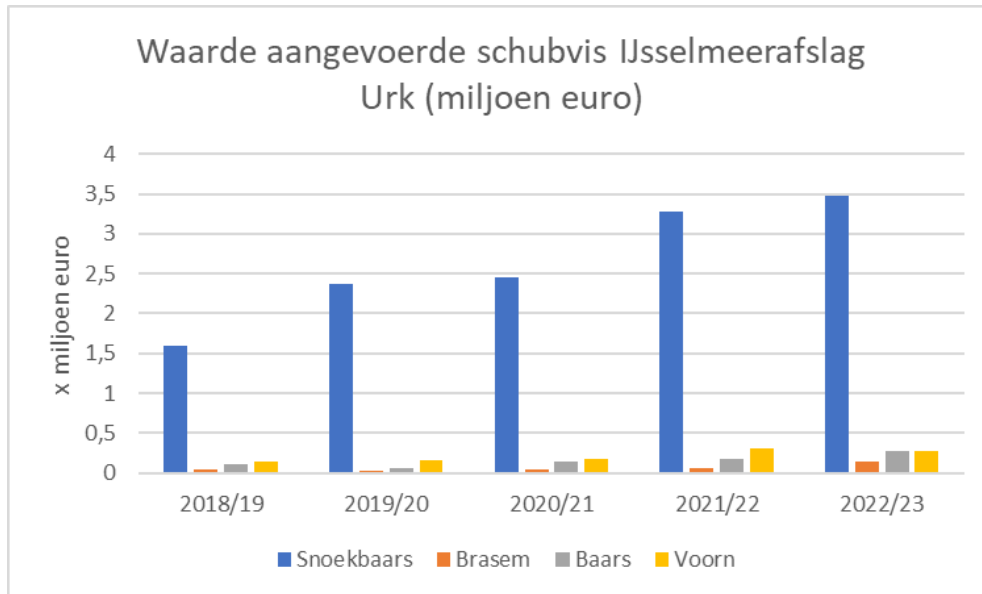

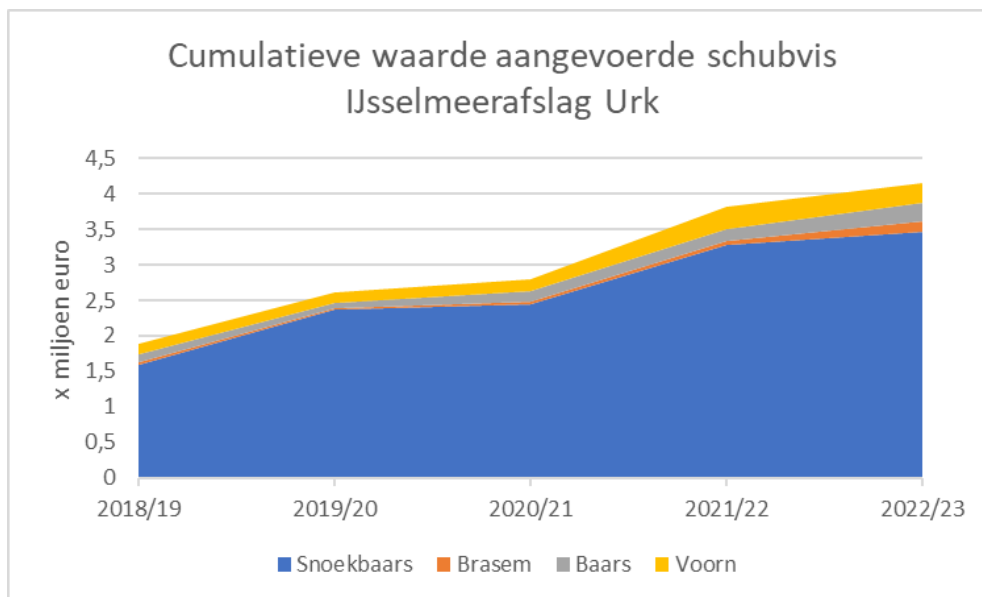
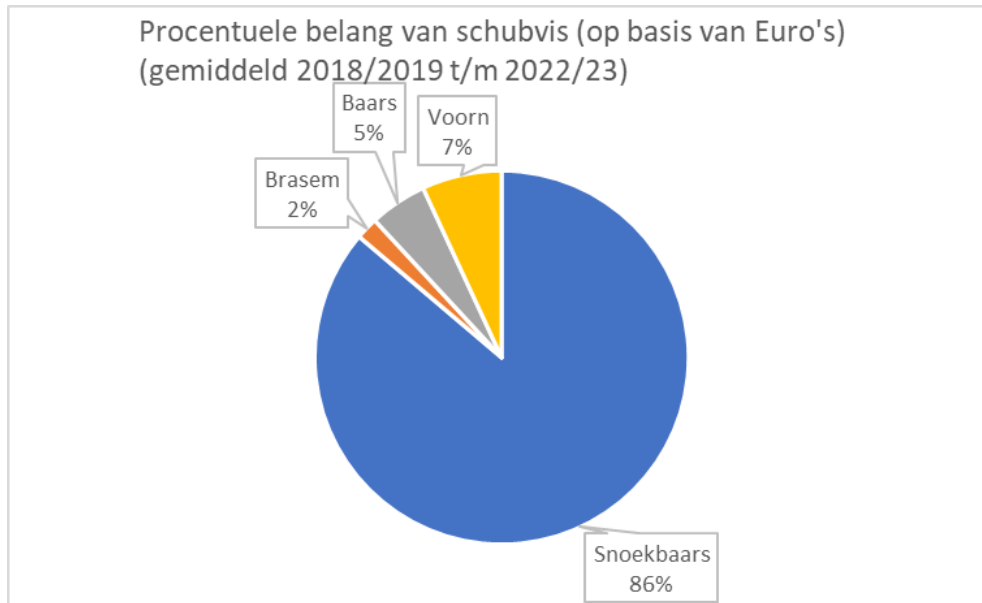
Voor blankvoorn geldt dat de aanvoer in de afgelopen 2 jaren duidelijk hoger is dan in 2022/21

Economische waarde

De economische waarde van de aangevoerde schubvis is toegenomen van bijna € 2 miljoen in 2018/19 tot meer dan € 4 miljoen in 2022/23, een verdubbeling dus.

B. indicatoren op basis jaarlijkse monitoring en beoordeling

B1. lengte-leeftijdsopbouw

B2. hoeveelheid 1-jarige snoekbaars / jaarklassterkte

B3. voedselreservering visetende vogels

B4. omvang bestand (paaibiomassa)

B5. ontwikkeling bestand

B6. lengte/leeftijdsafhankelijke groei, conditie, paairijpheid

Indicatoren gericht op beheren met data uit visserij-onafhankelijke jaarlijkse monitoring en beoordeling op basis van eenmalige, jaarlijkse survey data en uitkomsten. Voor een adequate beheer is tijdige beschikbaarheid van deze data een aandachtspunt om effectief en efficiënt gebruik in het beheer mogelijk te maken in het algemeen en in visplannen per visseizoen in het bijzonder.

B1. Indicator: lengte-leeftijdsopbouw | biomassa-gewogen-gemiddelde lengte snoekbaars

Waarom?

Een duurzame visserij heeft een omvang dat alle jaarklassen van de beviste soorten in voldoende mate aanwezig blijven in het bestand. Met andere woorden de lengte/leeftijdsopbouw van het bestand is evenwichtig. De biomassa-gewogen-gemiddelde lengte wordt gebruikt als indicator hiervoor. Voor het IJsselmeer en Markermeer is er een doel voor snoekbaars van 60 cm. in 2027 geformuleerd. (KRW deelmaatlat snoekbaars). Het visserijbeheer op het IJsselmeer en Markermeer is erop gericht om bij te dragen aan het bereiken van de doelstellingen zoals de KRW die voor 2027 stelt. Dat betekent streven naar een geleidelijke verder toename van het aandeel grotere/oudere vis.

Deze indicator komt voort uit eenmalige, jaarlijkse survey data en wordt jaarlijks geüpdatet. Voor een adequate beheer is tijdige beschikbaarheid van deze data een aandachtspunt om effectief en efficiënt gebruik in het beheer mogelijk te maken in het algemeen en in visplannen per visseizoen in het bijzonder.

Beheerdoelen

Een geleidelijke, verdere toename van het aandeel grotere/oudere vis.

Noot: Snoekbaars moet in 2027 op 60 cm. uitkomen om geen aftrekscore meer bij de KRW/EKR-beoordeling te krijgen (zie bijlage 3 voor details).

Actuele situatie

Het aandeel grotere (en oudere) vis in het bestand lijkt toegenomen. De resultaten van de A-toomkuilbemonstering in 2019, 2021 en 2022 geven het volgende beeld:

Biomassa-gewogen-gemiddelde lengte snoekbaars

	2019	2021	2022
IJsselmeer	23 cm.	45 cm.	39 cm.
Markermeer	42 cm.	48 cm.	56 cm.

Bron: berekening ATKB op basis van A-toomkuilbemonstering 2019, 2021 en 2022

De in 2027 gewenste biomassa-gewogen-gemiddelde lengte van de snoekbaars in IJsselmeer en Markermeer van 60 cm. is dus nog niet bereikt. Wel heeft er in de periode van 2019 tot 2022 een aanzienlijke verbetering plaatsgevonden in het Markermeer. Een lengte van 60 cm. in 2027 kan gezien worden als mogelijk en haalbaar voor het Markermeer. Voor het IJsselmeer schommelen de cijfers en is de gewenste lengte van 60 cm. in 2027 op dit moment nog niet in zicht.

De hoeveelheid beschikbare data om een beter beeld te krijgen van de lengte-leeftijdsopbouw is echter nog beperkt. Aanvullende data uit door WMR uitgevoerde markbemonsteringen en doormeten van vangsten door/met vissers kan het beeld verder aanvullen. Hier wordt aan gewerkt.

Toelichting

De biomassa-gewogen-gemiddelde lengte snoekbaars wordt elk najaar bepaald aan de hand van de resultaten van zowel de boomkor survey van WMR als ook de A-toomkuilbemonstering uitgevoerd

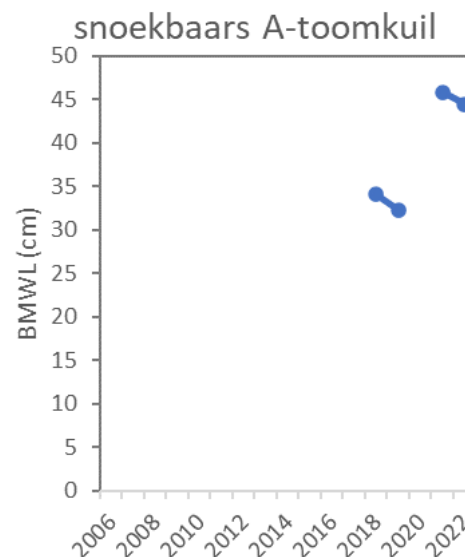
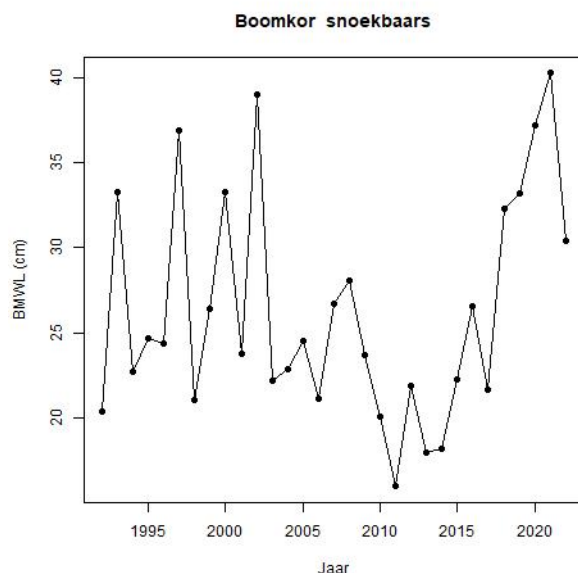

door ATKB op het IJsselmeer en Markermeer. Het ligt voor de hand om uit te gaan van de gegevens die met deze bemonsteringsmethoden beschikbaar komen omdat de KRW deelmaatlatsnoekbaars is ontwikkeld aan de hand van gegevens uit bemonsteringen met de A-toomkuil en stortkuil in onbevisste binnenwateren van Nederland. Het voornemen van LNV is om WMR in 2023 en in de jaren erna opnieuw een A-toomkuilbemonstering te laten uitvoeren op het Markermeer en IJsselmeer. Met inbegrip van de reeds in 2019, 2021 en 2022 uitgevoerde A-toomkuilbemonsteringen zal er dan een tijdreeks beschikbaar komen ook voor de vijf jaar die nog resteert tot het jaar waarin de gewenste biomassa-gewogen-gemiddelde lengte snoekbaars van 60 cm bereikt moet zijn: 2027. Meer toelichting en informatie is te vinden in bijlage 3.

Hoe staat de indicator er voor?

De laatste jaren neemt het aandeel oudere snoekbaars toe. De onderstaande figuren laten zien dat de gemiddelde lengte van snoekbaars (BWML=biomassa-gewogen gemiddelde lengte, berekend volgens de KRW-maatlat) in de visstandbemonsteringen toeneemt. Dit geldt voor zowel de boomkor als de A-toomkuil.

De tijdreeks van de boomkor laat ook zien dat in de jaren 1990 en begin 2000 de gemiddelde lengte sterk varieerde van jaar op jaar, doordat nieuwe jaarklassen die erbij komen en sterke bevissing voor een lager gemiddelde zorgden, terwijl het uitblijven van een jaarklasse direct voor hogere gemiddelde lengtes zorgde. Tussen 2010 en 2014 kregen de grotere jaarklassen nauwelijks een kans. Na de 85%-reductie neemt de gemiddelde lengte gestaag toe en is de variatie van jaar op jaar gering: er zijn nu veel meer jaarklassen aanwezig die zorgen voor een gezonde buffer in de populatieopbouw. In 2022 werden relatief veel jonge snoekbaarzen aangetroffen waardoor de gemiddelde lengte iets lager uitkwam dan het jaar ervoor.

B2. Indicator: hoeveelheid 1-jarige snoekbaars / jaarklassterkte

Waarom?

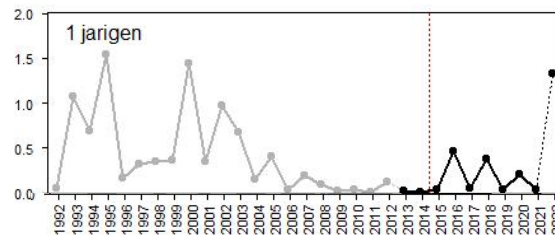
De hoeveelheid 1-jarige snoekbaars in de boomkorsurvey is een redelijke voorspeller van de hoeveelheid snoekbaars die in het jaar daarop kan worden aangeland.

Deze indicator komt voort uit de jaarlijkse boomkorsurvey en wordt jaarlijks geüpdatet. Voor een adequaat beheer is tijdige beschikbaarheid van deze data (per 1 april volgend op de bemonstering) van belang. Dit om effectief en efficiënt gebruik in het beheer mogelijk te maken ten behoeve van visplannen per visseizoen.

Actuele situatie

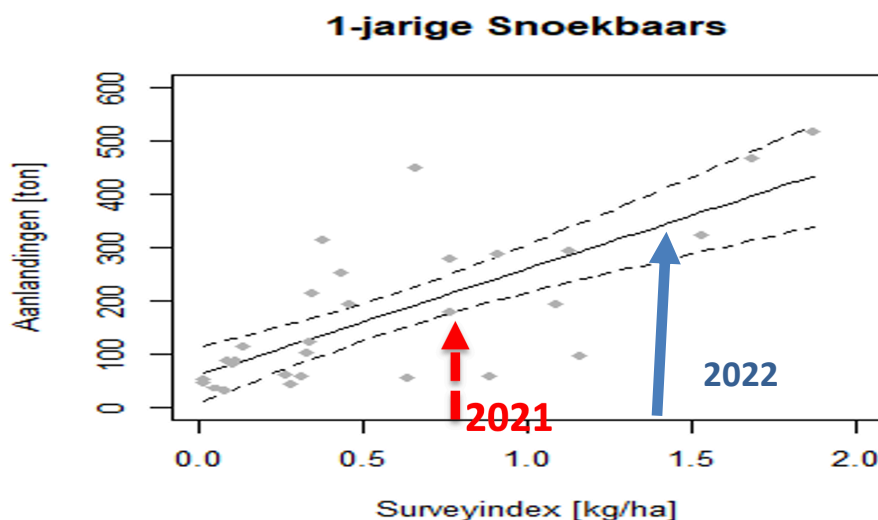
- De jaarklas-sterktes voor de afgelopen jaren zijn wisselend (dat is 'normaal' bij snoekbaars); de afgelopen jaren zijn er verschillende sterke jaarklassen geweest (WMR-survey's), met relatief veel grote 1-zomerige vis (circa 20 cm) met waarschijnlijk forse en snelle doorgroei naar het maatse bestand.
- In 2022 was de index 1-jarige snoekbaars relatief hoog en daarmee de uitgangssituatie voor komend visseizoen relatief gunstig.

Toelichting

Hoe staat de indicator er voor?

Onderstaande afbeelding geeft de relatie tussen de hoeveelheid 1-jarige snoekbaars ("survey-index", horizontaal) en de hoeveelheid in de visserij gevangen snoekbaars in het daaropvolgende jaar ("aanlanding", verticaal). Op basis van de survey-index van 2022 (blauw) zijn de vooruitzichten voor seizoen 2023-2024 gunstig. De voorspelbaarheid is echter beperkt.

B3. Indicator: voedselreservering visetende vogels

Waarom?

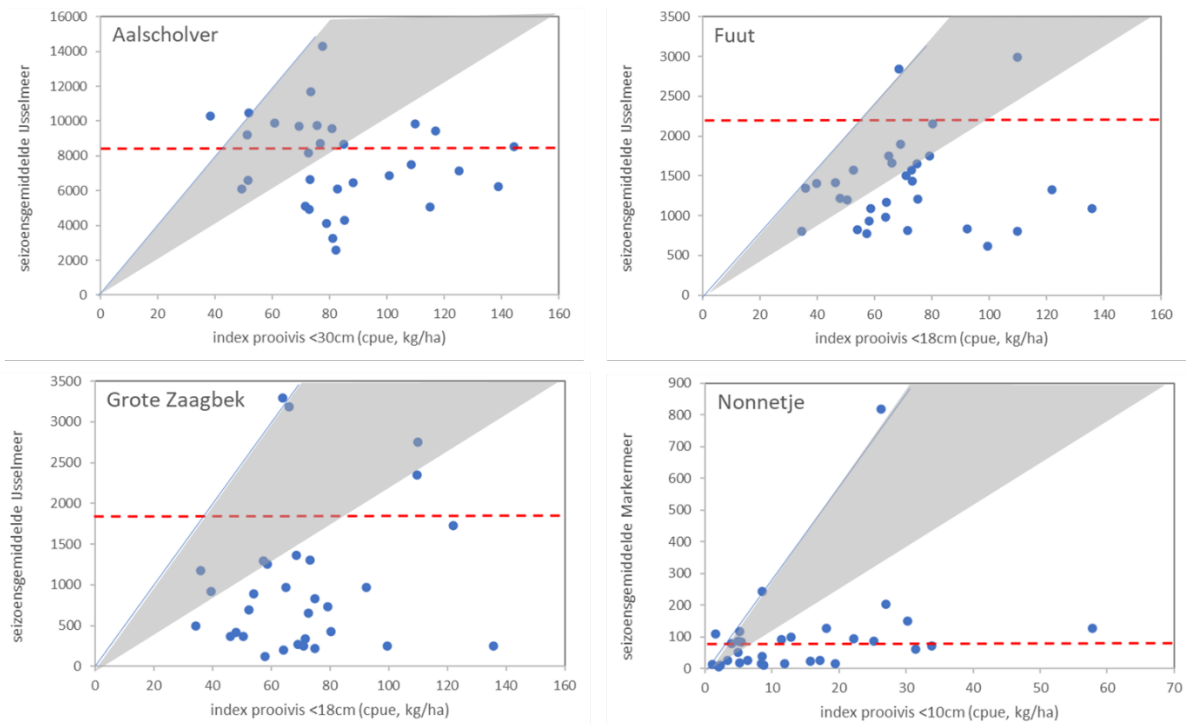
Er zijn voor de Natura2000-gebieden IJsselmeer en Markermeer/IJmeer doelstellingen geformuleerd. Voor veel visetende vogelsoorten liggen de doelstellingen aanzienlijk hoger dan in de afgelopen jaren getelde aantallen vogels. Daarmee komt de vraag op tafel via welke mogelijke visserijbeheersmaatregelen voldoende potentiële prooivis veilig te stellen is voor vogels waarvoor doelstellingen in het kader van Natura 2000 zijn geformuleerd.

Toelichting

In 2020 is een onderzoek¹ door Wageningen Marine Research gepubliceerd waarin voedselbehoefte van visetende watervogels in het IJsselmeer en Markermeer is onderzocht. Vooral kleinere vissen zijn van belang omdat vogels vis in hun geheel doorslikken. Voor sterns meeuwen en nonnetje gaat het vooral om vissen kleiner dan 11 cm, voor futen en zaagbekken om vissen kleiner dan 18 cm en voor aalscholvers om vissen kleiner dan 30 cm (ook al wordt incidenteel wel eens grotere vis gegeten). Een indicator voor de voedselbeschikbaarheid is dan ook de index voor de hoeveelheid jonge vis die jaarlijks in het najaar in de vismonitoring die Wageningen Marine Research uitvoert wordt vastgesteld. Daarmee kan een vinger aan de pols worden gehouden of de voedselbasis voor visetende vogels over de jaren toeneemt of aanneemt.

Voor een aantal soorten waarvan de doelaantallen nog niet gehaald worden, met name Fuut en Grote zaagbek en Nonnetje, worden hogere aantallen vogels waargenomen bij een hogere index van het prooivisbestand. Er is veel variatie tussen jaren in de hoeveelheid beschikbare prooivis en de aantallen vogels en vogels kunnen ook bij voldoende prooivis (voedselbeschikbaarheid) besluiten toch niet in het IJsselmeer of Markermeer te overwinteren. De doelaantallen (aangegeven met rode stippe lijnen in onderstaande figuur) lijken gehaald te kunnen worden als de prooivisindex minimaal 60-80 kg/ha in het IJsselmeer en 10-20 kg/ha in het Markermeer is (grijze zones met blauwe stippen ruim boven de rode stippellijnen).

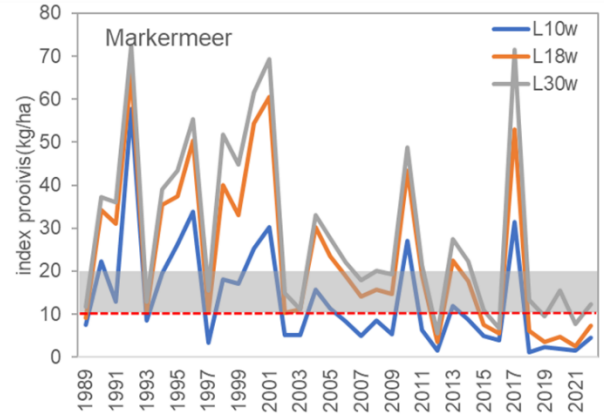
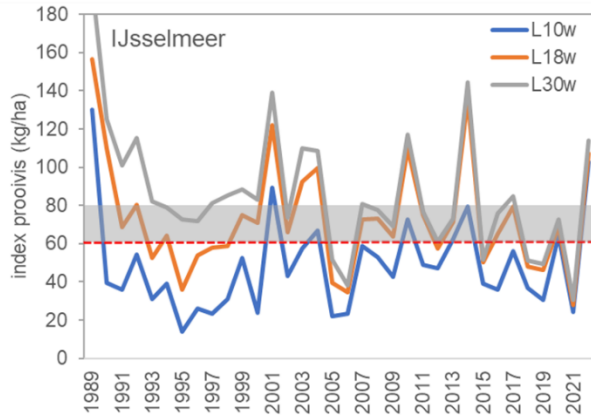
¹ Voedselreservering voor visetende vogels in het IJsselmeer en Markermeer Leeuw, Joep J. de; Donk, Susanne C. van; rapport WMR C030/20 maart 2020

De koppeling tussen het veiligstellen van een voldoende voedselbasis voor vogels (“voedselreservering”) met visserijbeheer is niet eenduidig, omdat intensievere visserij kan leiden tot minder rekrutering en dus jonge vis, maar ook door wegvangen van roofvis (baars en snoekbaars in nettenvisserij) juist kan leiden tot toename van de hoeveelheid jonge vis. Ook de ongewenste bijvangst (“discards”) van kleine vis in de aalfuikenvisserij kan leiden tot minder jonge vis als voedsel voor vogels, maar een deel van de jonge vis die overboord wordt gezet komt ook weer ten goede aan vooral meeuwen en sterns die vooral van kleine vis aan het wateroppervlak leven. Maatregelen waarbij kleine vis wordt gespaard door ongewenste bijvangst zoveel mogelijk levend terug te zetten en beperken van vangen op kleine vis (in het bijzonder spiering) kunnen bijdragen aan voedselreservering.

Hoe staat de indicator er voor?

Als indicator in de ontwikkeling van het beschikbare voedsel voor visetende watervogels worden de bestandsindices voor vis <math><11\text{ cm}</math> (blauw), <math><18\text{ cm}</math> (oranje) en <math><30\text{ cm}</math> (grijs) gebruikt. In de periode 2016-2021 lagen de indexen voor de proovisbestanden in het IJsselmeer en in het Markermeer onder het minimum om een voedselbasis voor de doelaantallen visetende watervogels te garanderen. Alleen in 2022 werd in het IJsselmeer een voldoende hoge index waargenomen. Dit duidt op een doorgaans ongunstige situatie van het proovisbestand voor vogels in de afgelopen jaren.

B4. Index bestandsomvang

Waarom?

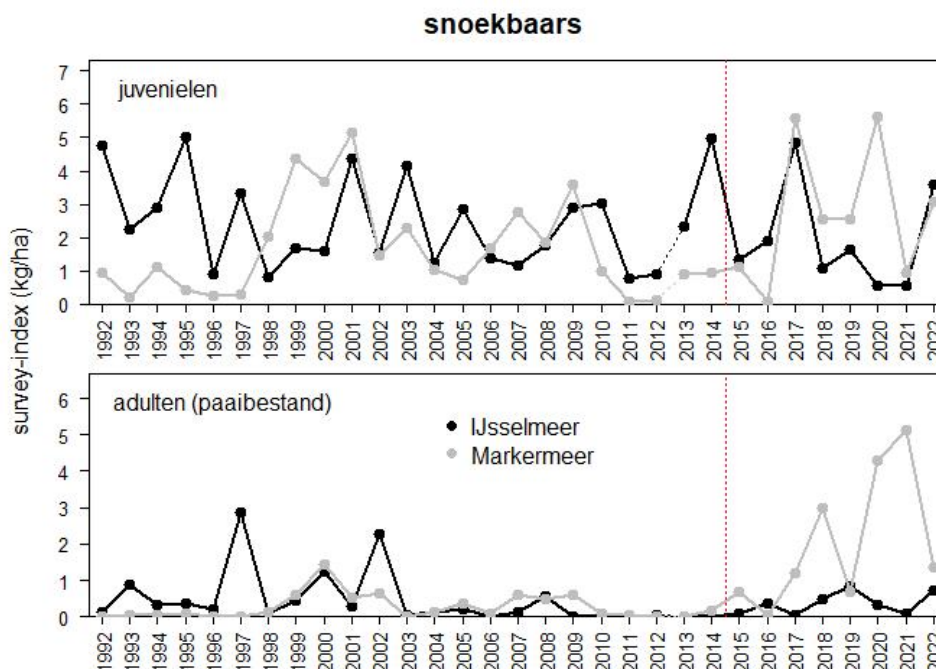
In theorie is een betrouwbare index voor de omvang van een bestand op basis van uitgevoerde bemonsteringen, surveys en modellen een belangrijke indicator voor een verstandig visserijbeheer. Dergelijk inzicht helpt om uitspraken te doen over wat wel en niet verstandig vissen is gegeven de omvang van het bestand. Het maken van betrouwbare schattingen van de omvang van een bestand is meestal niet goed mogelijk en de kosten om een schatting te maken en/of verbeteren kunnen hoog zijn. Daarentegen is het goed mogelijk om met bemonsteringsgegevens een index te maken waarmee ontwikkelingen in de visstand goed te volgen zijn. Een index geeft aan of een bestand is gegroeid of gekrompen ten opzichte van vorige jaren. Een index is dus een relatieve schatting van het bestand, en geen absolute schatting.

Toelichting

Voor de schubvisbestanden worden jaarlijks bestandsindices bepaald aan de hand van een boomkor-survey sinds 1989 en van een atoomkuil/stortkuilsurvey sinds 2019/2021.

Hoe staat de indicator er voor?

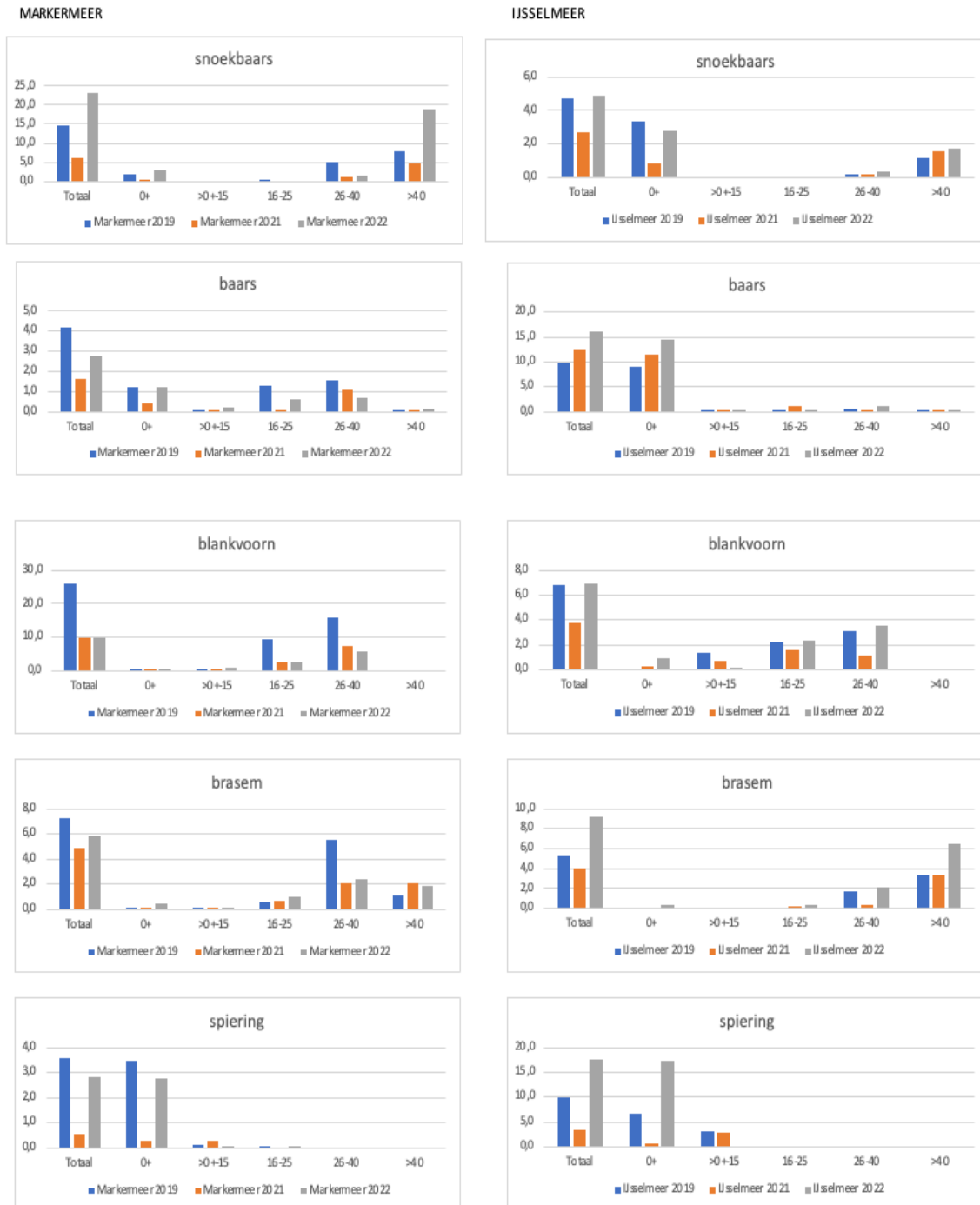
Snoekbaars

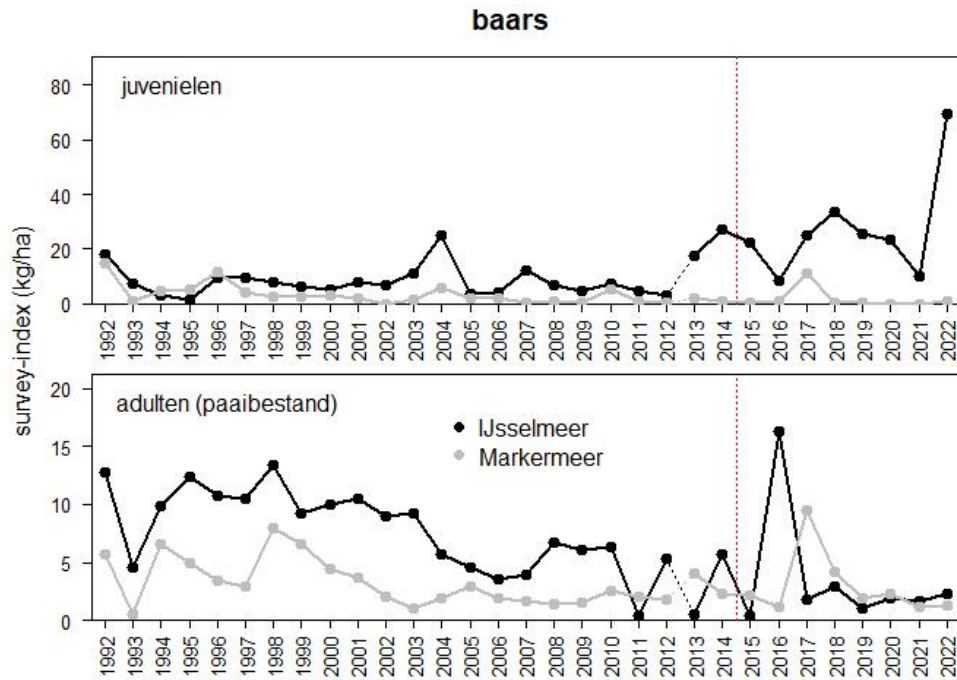
Uit de jaarlijkse bemonstering met de boomkor blijkt dat het paaibestand (adulte=geslachtsrijpe) snoekbaars de afgelopen jaren sterk is toegenomen in vooral het Markermeer, maar de rekrutering (juvenielen) varieert sterk van jaar tot jaar rond hetzelfde niveau. De index voor juvenielen was in 2022 hoger dan het jaar ervoor, zowel in het IJsselmeer als Markermeer. De index voor het paaibestand was in 2022 in het IJsselmeer hoger dan in 2021, maar in het Markermeer juist lager dan in het jaar daarvoor. Uit: Volwater et al. 2023.

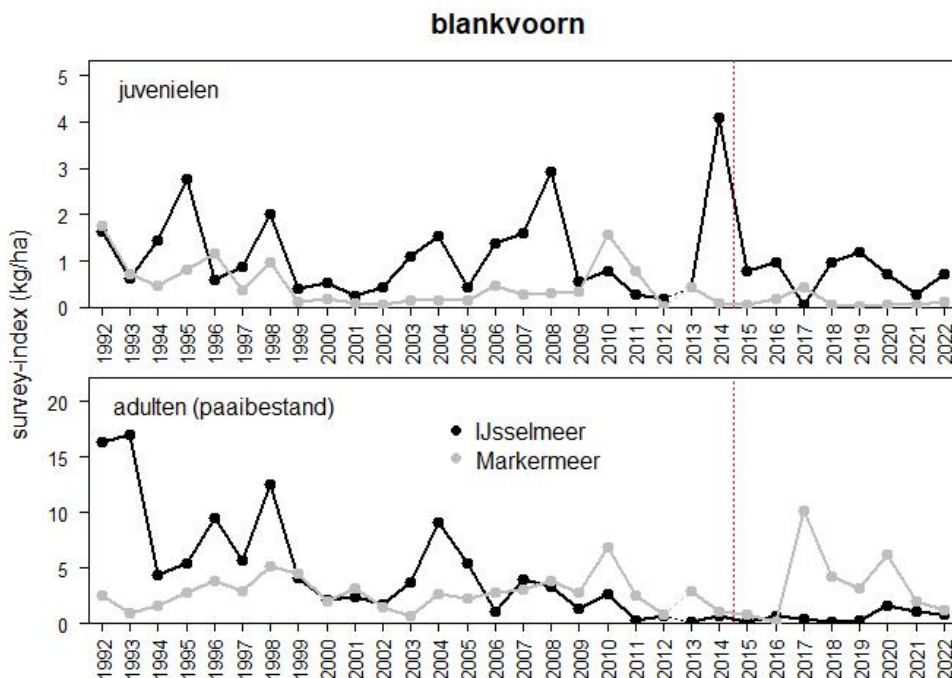
Op basis van de A-toomkuilbemonstering uitgevoerd door ATKB in het najaar van 2019, 2021 en 2022 zijn de volgende bestandsschattingen gemaakt:

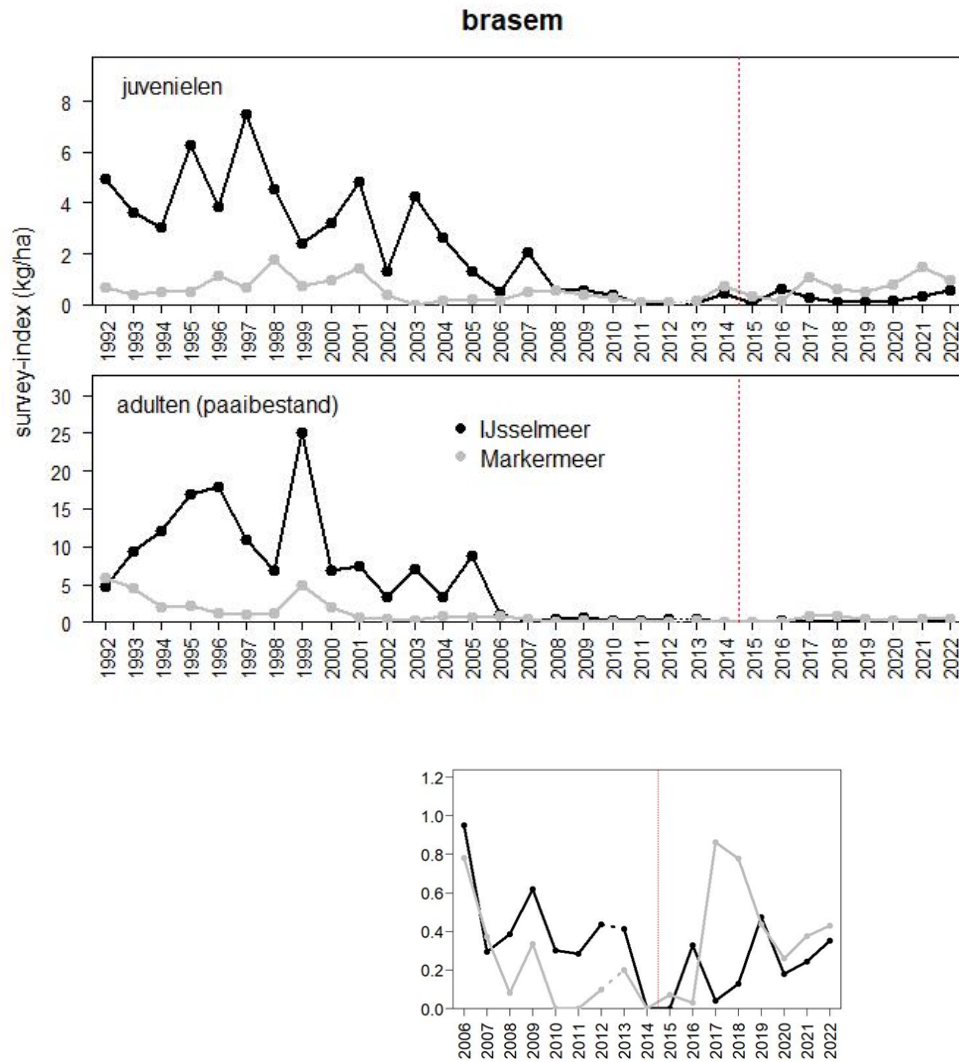
Voor snoekbaars werden in 2022 doorgaans hogere bestandsindices voor de meeste lengtegroepen gevonden dan in het jaar ervoor.

Voor baars is de index van het juveniele bestand het afgelopen decennium relatief hoog met een piek in 2022 in het IJsselmeer maar laag in het Markermeer. Het adulte (paai)bestand is de laatste jaren echter laag in zowel het IJsselmeer als Markermeer.

Het bestand jonge blankvoorn varieert van jaar tot jaar zonder duidelijke trend. De index voor het Markermeer is doorgaans aanzienlijk lager dan voor het IJsselmeer. Het adulte (paai)bestand is na wat betere jaren in het Markermeer relatief laag in beide meren.

Het bestand juveniele brasem is laag ten opzichte van de jaren 1990, maar de afgelopen jaren iets hoger dan het diepe dal rond 2012/2013. Ook het adulte (paai)bestand is laag ten opzichte van de jaren 1990, maar iets hoger dan de daljaren 2014/2015.

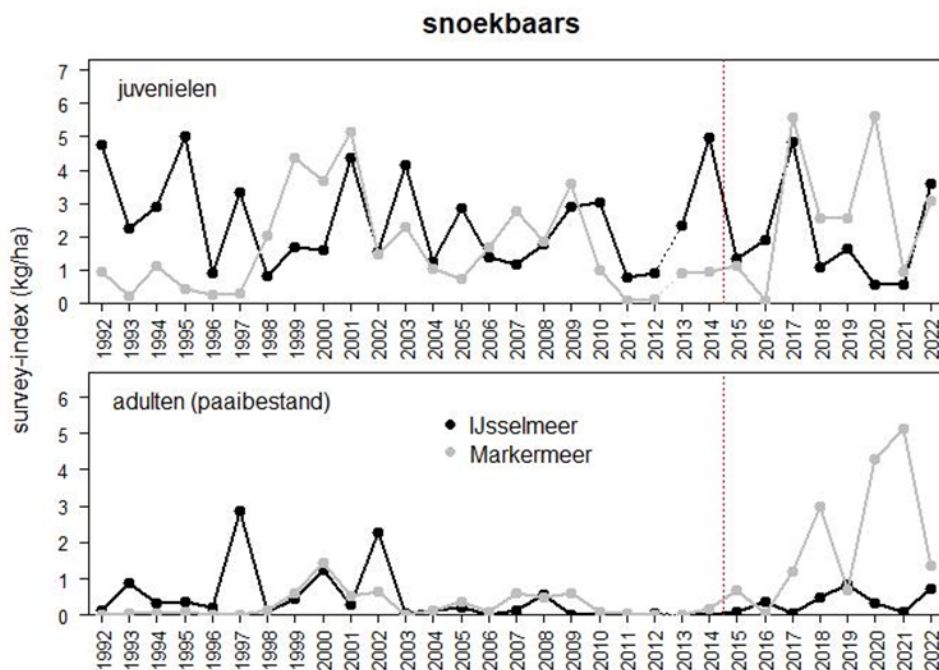
B5. Ontwikkeling bestand

Actuele situatie

- Het bevisbare, maatse bestand snoekbaars heeft zich in omvang positief ontwikkeld gezien over de periode 2015/16 t/m 2021/22. Dit blijkt uit de WMR-survey's, de aanlandingen en de analyse van logboeken (4 vissers en de WMR-totalen). Informatie uit de gesprekken met de vissers ('keukentafel' en 'platform') ondersteunen dit beeld.
- Het maatse bestand baars neemt af in het Markermeer en mogelijk langzaam toe in het IJsselmeer, zij het op een zeer laag niveau ten opzichte van de afgelopen decennia.
- Het maatse bestand blankvoorn neemt in beide meren af na een opleving in het Markermeer in 2017 en na een kleine opleving in 2020 in het IJsselmeer.
- Het maatse bestand brasem is iets hoger dan de het dieptepunt in 2014 en 2015, maar neemt niet consistent toe.

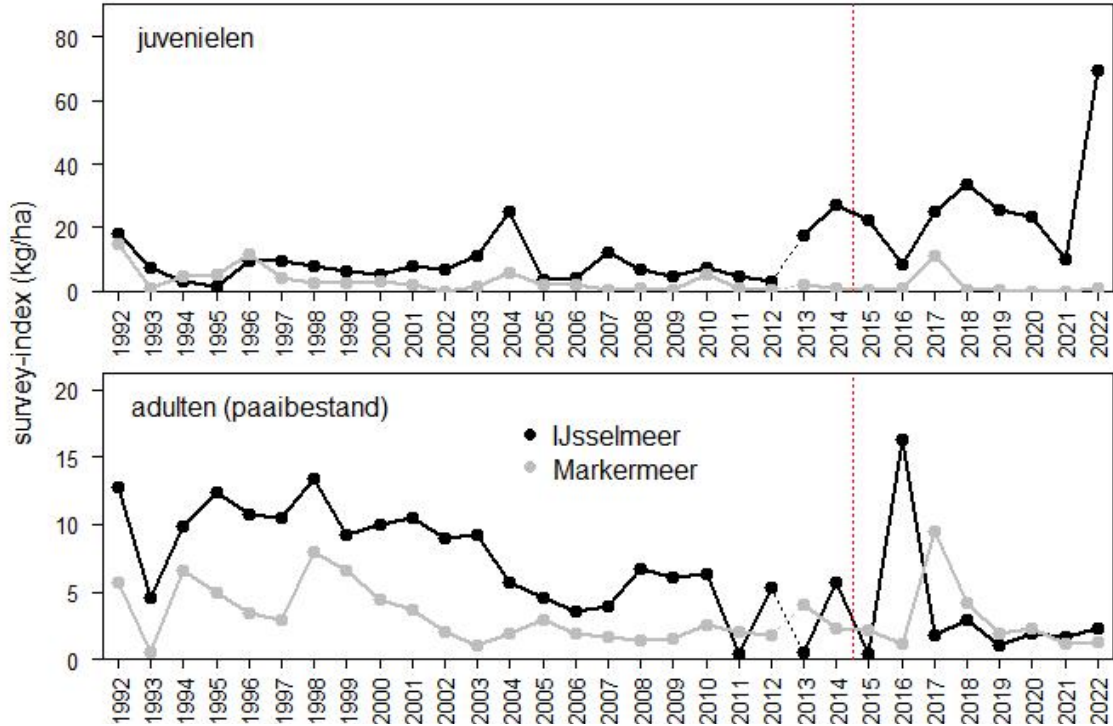
Beheerdoelen

- Beheerdoel: stabilisatie van het maatse bestand, binnen de natuurlijke fluctuaties van het bestand.

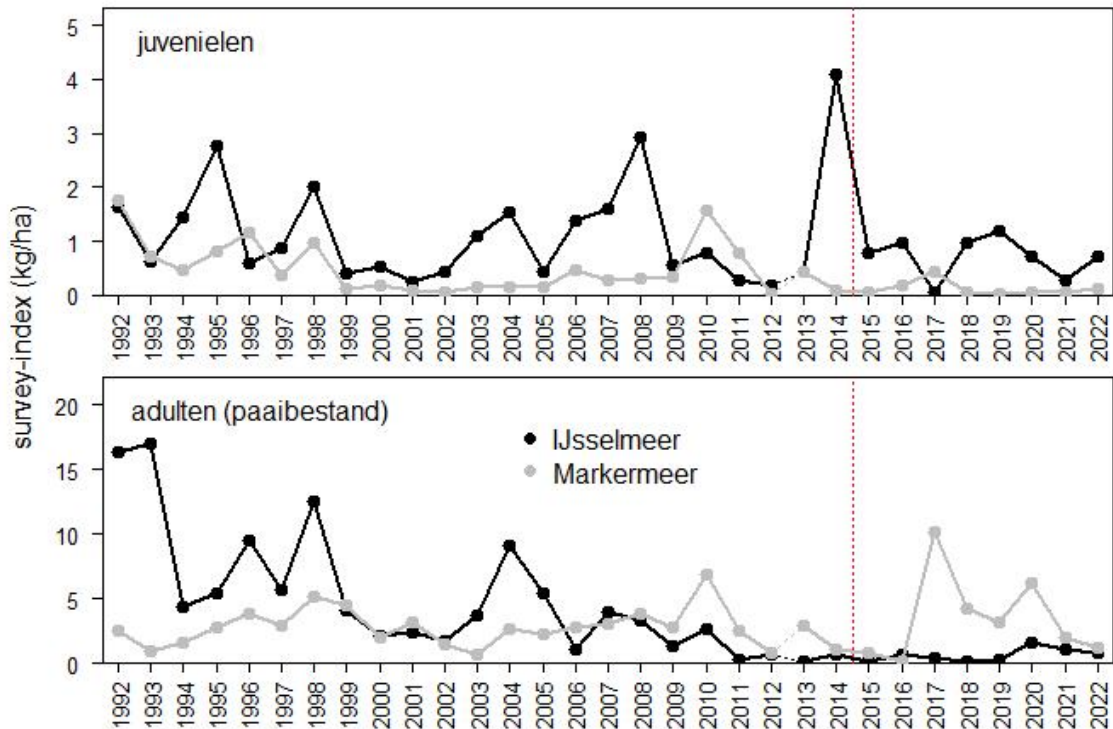

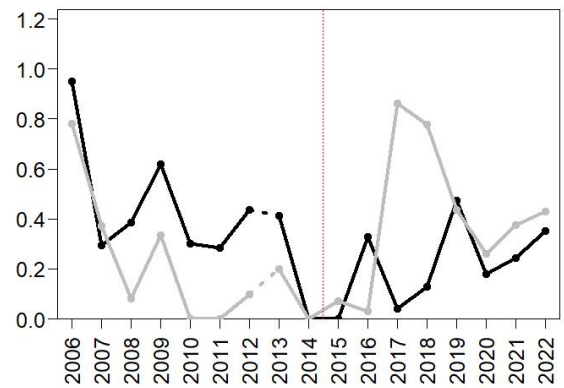
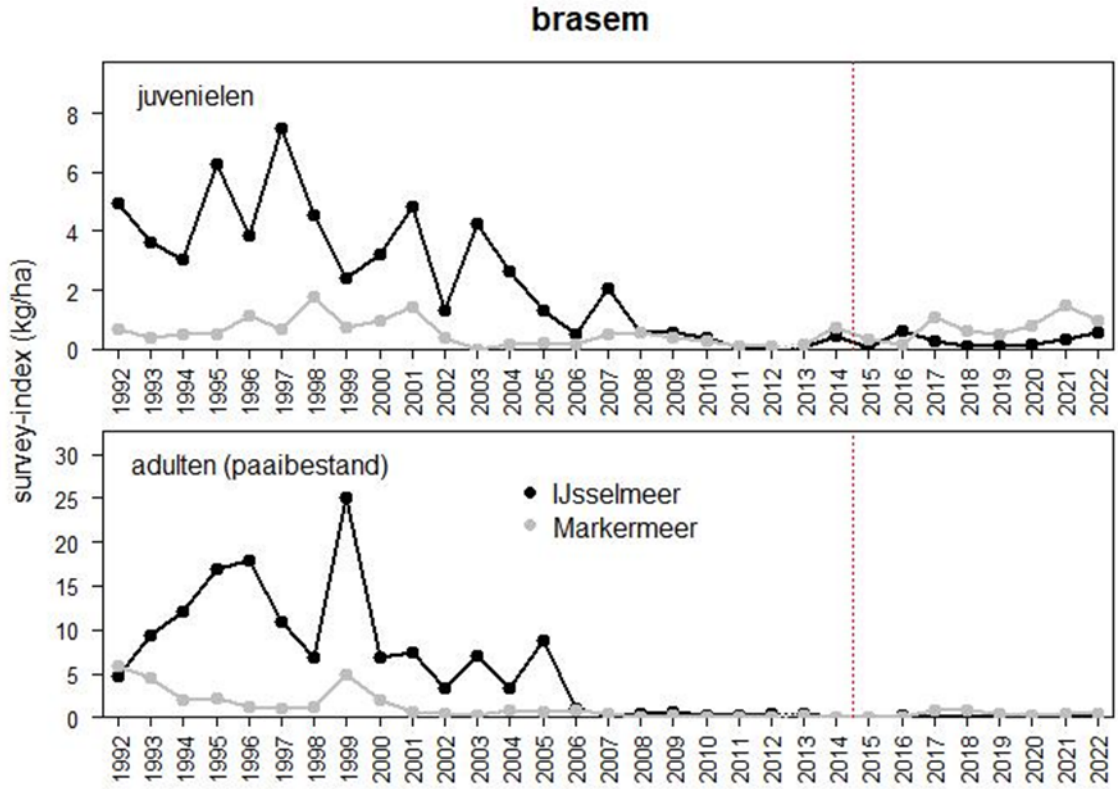

baars

blankvoorn

Naast de omvang van het bestand is de leeftijds- of lengteopbouw van het bestand een belangrijke indicator voor de ontwikkeling naar stabiele bestanden (zie B4). Hiertoe zijn de biomassa gewogen gemiddelde lengtes (BMWL) per jaar berekend voor de 4 schubvissoorten op basis van de jaarlijkse boomkorsurvey. Voor de A-toomkuilsurvey worden de gegevens per meer gepresenteerd. De tijdsreeksen zijn echter nog kort en de methodiek nog in ontwikkeling (2018 en 2019 wijken af van 2021 en 2022) waardoor nog weinig te zeggen valt over de lange-termijn ontwikkelingen.

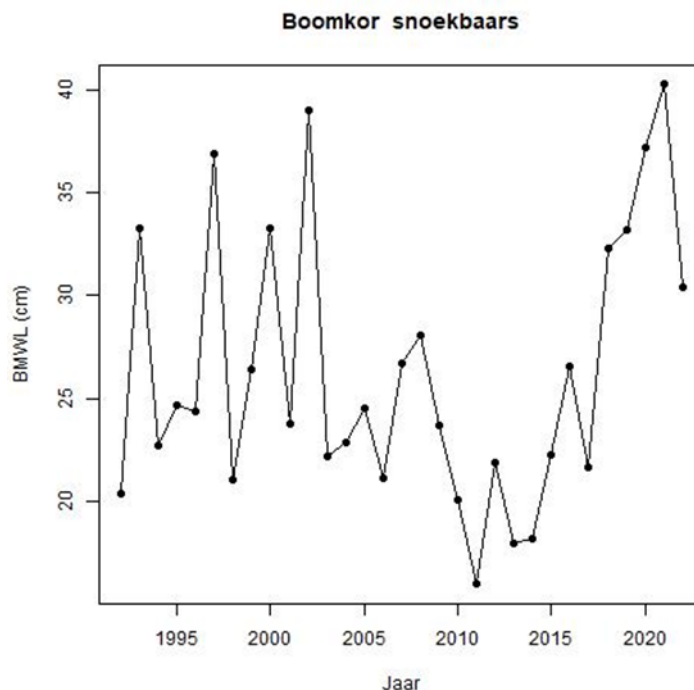
Actuele situatie

- De gemiddelde lengte in het snoekbaarsbestand is na een gestage toename sinds de 85% nettenreductie in 2023 lager dan de jaren hiervoor. Dit komt voornamelijk door een hoog aantal jonge snoekbaars die werd aangetroffen.
- De gemiddelde lengte in het baarsbestand neemt consistent af met in 2022 de laagste waarde in de hele tijdserie zijn 1992.
- De gemiddelde lengte in het blankvoornbestand schommelt de laatste jaren op hetzelfde niveau als rond de jaren 2000 na een sterke afname rond 2015.
- De gemiddelde lengte in het brasembestand schommelt de laatste jaren op een iets hoger niveau dan rond 2015 maar een aanzienlijk lager niveau dan in de jaren rond 2000.

Beheerdoel

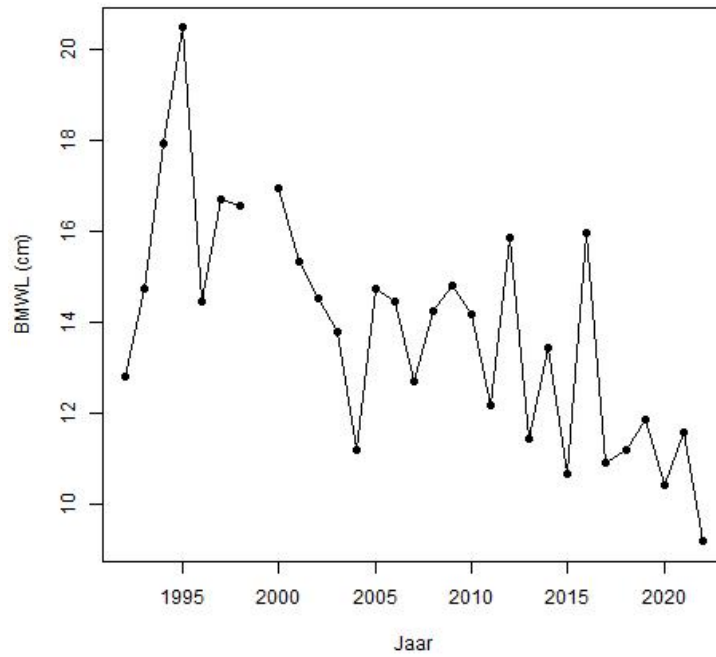
- Beheerdoel: meer grote vissen.

De beheerdoelen voor visserij zijn niet nader gespecificeerd (behalve voor snoekbaars als KRW-maatlat waarbij een onbeviste situatie als referentiepunt geldt). Voor snoekbaars en blankvoorn zijn de laatste jaren de gemiddelde lengtes relatief hoog ten opzichte van de langjarige tijdreeks, maar is zonder nadere specificatie niet te beoordelen in hoeverre het beheerdoel wordt gehaald. Voor met name baars en brasem zijn geen indicaties dat het bestand zich voldoende ontwikkelt in de richting van het gewenste beheerdoel.

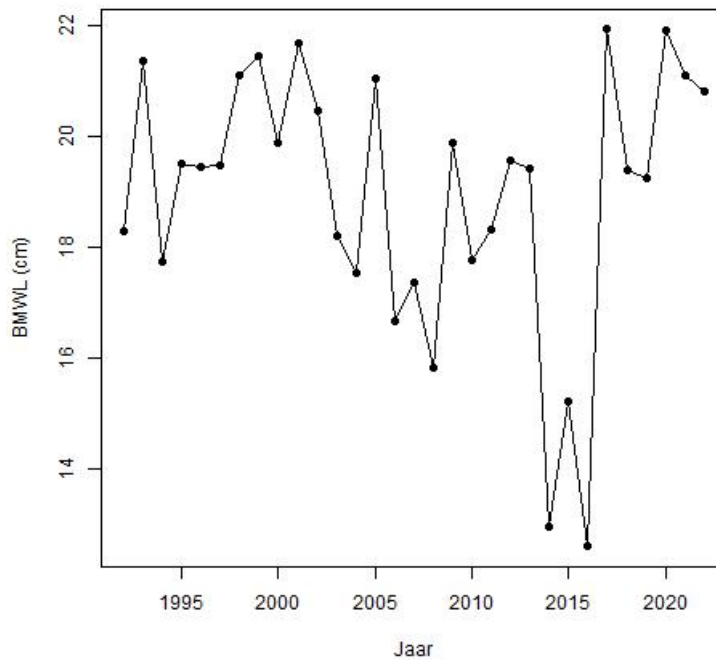

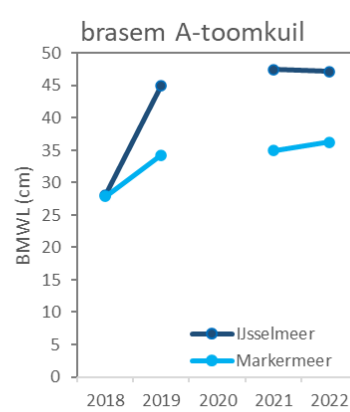
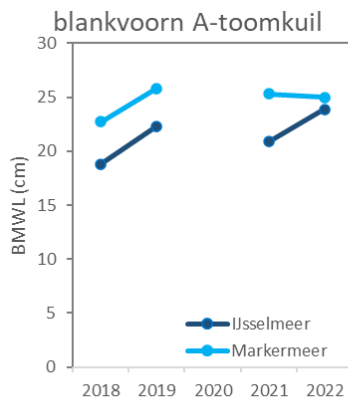
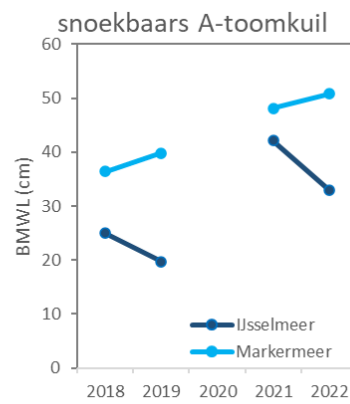
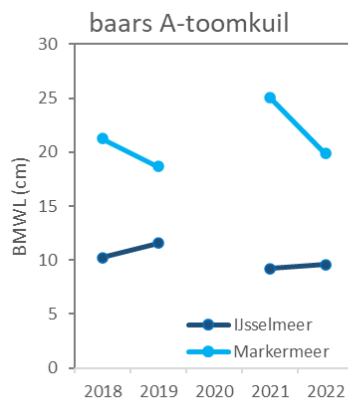
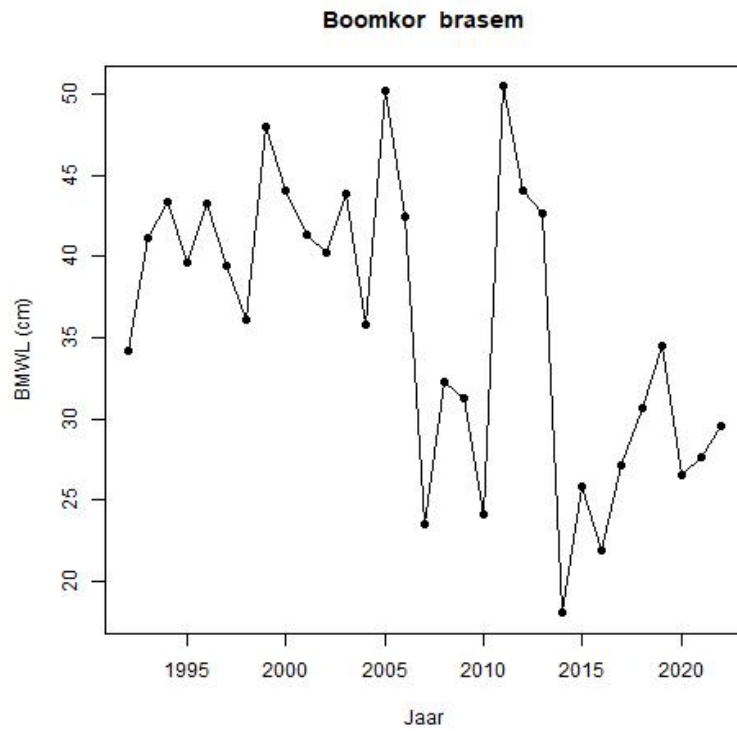

Boomkor baars

Boomkor blankvoorn

B6. lengte/leeftijdsafhankelijke groei, conditie, paarijphheid

Waarom?

Groei, conditie en de lengte en leeftijd waarop vissen paarijph worden kan inzicht geven in het ecologisch functioneren van meren en gevoeligheid van bevissing op de bestandsontwikkelingen.

Actuele situatie

- Het grootste deel van de snoekbaarsvangsten bestaat uit paarijph individuen. Nettenvisserij heeft direct invloed op het paaibestand.

Beheerdoelen

- Beheerdoel: stabilisatie van het paaibestand, binnen de natuurlijke fluctuaties van het bestand.

Toelichting

Groei en conditie hangen vaak samen met de ontwikkeling van de watertemperatuur en de beschikbaarheid van voedsel. Op de langere termijn dragen deze indicatoren bij aan inzicht in bijvoorbeeld de draagkracht van het IJsselmeer en Markermeer. De leeftijd en lengte waarop vissen paarijph worden bepaalt mede de geschatte omvang van het paaibestand en bijvoorbeeld mogelijke effecten van een minimummaat welk deel van het bestand (juveniel of paarijph) bevestig wordt.

Hoe staat de indicator er voor?

Groei neemt sterk toe door toegenomen watertemperatuur. Ook beschikbaarheid van spiering lijkt een factor van betekenis voor de groei van jonge snoekbaars, met name in het IJsselmeer. Paarijphheid op jongere leeftijd, daardoor steeds jongere, maar wel maatse snoekbaarzen in de vangsten met 101 mm. Het betreft waarschijnlijk individuen die als 0+ vis (1-zomerig) deel uitmaken van het cohort met de grootste lengtes die optreden bij een bimodale verdeling (> 20 cm in de survey en de marktmonstering).

Deel 2 - algemene informatie ten behoeve van beheer

1. draagkracht/productie
2. oogst/aanlandingen
3. oogst in relatie tot bestand
4. beelden uit gesprekken
5. effect beheer

Informatie ter algemene oriëntatie bij het beheer van visbestanden

Informatie van belang voor een verstandig visserijbeheer door het waar mogelijk continueren of versterken van dialogen met en tussen vissers, wetenschap, experts, overheden en ngo's. Daarmee kan optimaal gebruik gemaakt worden van de beschikbare kennis van alle partijen en bijgedragen worden aan een meer gemeenschappelijk gedragen beeld van de situatie en het daarbij passende verstandige beheer.

1. draagkracht/productie

Waarom?

Draagkracht is een term die aangeeft welke omvang een (vis)bestand op basis van de biologische productie in het voedselweb maximaal verwacht kan worden. Inzicht in draagkracht kan als indicator dienen voor de maximale visproductie en voor de hoeveelheid vis die duurzaam geogst kan worden. Het bepalen ervan is echter complex en vandaar dat de draagkracht niet bekend is.

Beheerdoelen

Er wordt geen beheerdoel vastgesteld. Draagkracht is de (soortspecifieke) resultante van een complex aan factoren (nutriënten-voedselweb, relatie ecosysteem, weer/klimaat e.d.). Kwalitatief wordt 'gerekend' met een continuering van de actuele situatie.

Actuele situatie

Hoe groot de draagkracht voor snoekbaars is, is niet precies bekend. De ontwikkeling naar een (fors) groter snoekbaarsbestand kan alleen mogelijk zijn geweest bij een voldoende beschikbaarheid van voedsel (geen beperking vanuit draagkracht). Na de toename sinds 2017 zijn de vangsten afgevlakt en recent mogelijk iets afgenomen. Het is denkbaar is wel dat het bestand qua voedselbeschikbaarheid nu wel aan het plafond zit, maar zeker is dat niet.

Conclusie voor experimentele visplan 2023/2024

De commerciële vangsten liggen ongeveer op het niveau dat je mag verwachten op basis van de huidige voedselsituatie. Dat betekent niet dat sommige bestanden niet verder kunnen herstellen, maar wel dat niveaus als in de jaren 1990 onwaarschijnlijk zijn. Bij verdere afname van fosfaatgehalten zou de draagkracht nog verder af kunnen nemen, maar door zorgvuldig (visserij)beheer kunnen bestanden tegelijk robuuster worden en/of zelfs toenemen.

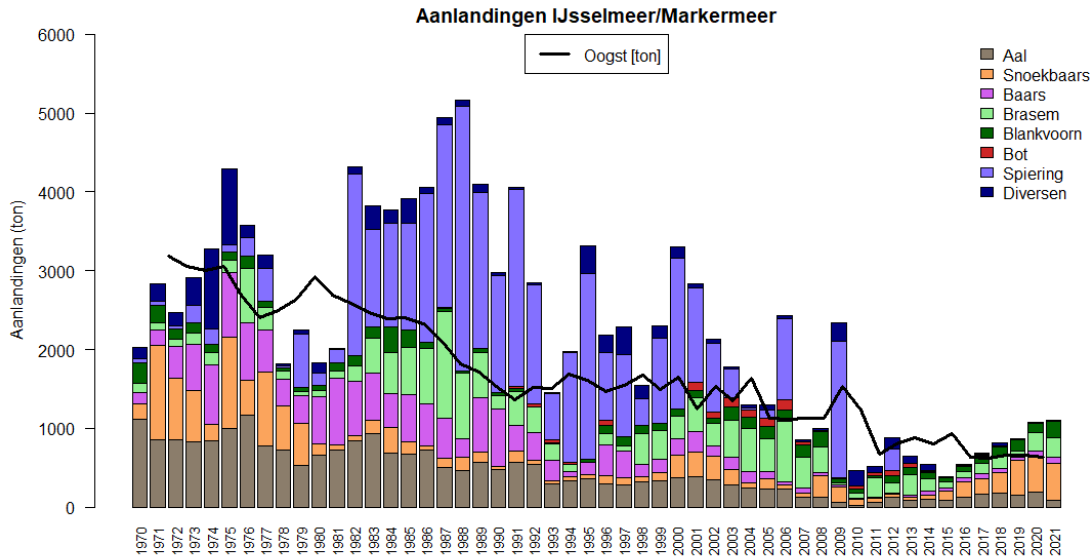
Toelichting

De hoeveelheid vis die in het IJsselmeer en Markermeer voor kan komen wordt voor een belangrijk deel bepaald door de hoeveelheid voedsel die het ecosysteem kan produceren. Voor een belangrijk deel door voedsel en dus niet alleen door voedsel. Dat gaat zowel om bodemdieren als om plankton in de waterkolom of de hoeveelheid jonge vis voor roofvis. Aan de basis van het voedselweb staat de beschikbaarheid van voedingsstoffen. Voor meren is de hoeveelheid fosfaat vaak een goede indicator van de hoeveelheid vis die uiteindelijk voor kan komen en dus van de hoeveelheid vis die kan worden geproduceerd en door de visserij duurzaam kan worden geogst. De relaties met fosfaat zijn niet 1-op-1, omdat er veel soorten concurreren om voedingsstoffen en omdat ook andere factoren zoals de beschikbaarheid van geschikte leefomgeving en dergelijke ook bepalend kunnen zijn. Draagkracht is dus een heel globale indicator. Sterke veranderingen in de draagkracht over de jaren kunnen echter wel aangeven of de ruimte voor duurzame visserij toeneemt of afneemt.

De afname van fosfaat in het IJsselmeer en Markermeer de afgelopen decennia hebben de potentiële visproductie en oogst aanzienlijk verlaagd. Uit een vergelijking van vele meren van het fosfaatgehalte en de commercieel visvangst is een globale index voor draagkracht te halen. In onderstaande figuur zijn de aanlandingen per jaar weergegeven. De zwarte lijn geeft aan wat er gemiddeld in meren aan vis gevangen kan worden op basis van de fosfaatgehalten over de jaren. Dit laat zien dat (1) de pro-

duktie gestaag is afgenomen sinds 1980, en (2) dat de gerealiseerde commerciële vangsten in IJsselmeer / Markermeer in de orde van grootte zijn zoals verwacht mag worden, en de laatste jaren wat boven het gemiddelde.

Ontwikkelingen in aanvoercijfers van de beroepsvisserij op het IJsselmeer en Markermeer. In de statistieken ontbreekt de aanvoer van "nest" (voornamelijk spiering en pos) tot ca 1970 en visserij op levende brasems in met name de periode 1990-2005. De zwarte lijn geeft de volgens de studie van Hanson & Leggett (1982) verwachte gemiddelde visserijopbrengst (yield) op basis van gemeten totaal-fosfaatgehalten in het IJsselmeer en Markermeer.

2. Oogst/aanlandingen

Waarom?

Inzicht in de hoeveelheid gevangen en aangelande vis speelt bij discussie over duurzame visserij vanuit ecologisch, economisch en sociaal oogpunt een belangrijke rol. Het duiden van de zichtbare langjarige ontwikkelingen helpt om op korte termijn verstandig besluiten te nemen over visserijbeheer in een komend visseizoen.

Beheerdoelen

Er wordt geen beheerdoel voor de oogst in tonnen (TAC) of kg/ha vastgesteld. Kwalitatief lijkt instandhouding en bescherming van het actuele bestand momenteel niet met beperking in omvang oogst te behoeven ondersteund. Onttrekking visserij is niet hoger dan de jaarlijkse, compenserende biologische produktie en daarmee – soortspecifiek - passend bij de draagkracht.

Actuele situatie

De aanlandingen zijn sinds een dieptepunt in 2013 stapsgewijs toegenomen van 35 ton naar 467 ton in 2021, waarbij de aanlanding van snoekbaars in 2019 zelfs 518 ton was.

Toelichting

Voor inzicht in actuele aanlandingen zijn verschillende bronnen te raadplegen te weten:

- afslagdata van gemeentelijke visafslag Urk en andere afslagen/veiling
- gegevens die de vissers aan de PO IJsselmeer verstrekken
- gegevens die WMR destilleert uit de bij hen ingeleverde logboeken van vissers

Voor historische tijdreeksen kan (deels) teruggevallen worden op 'Jaarcijfers over de visserij' van het ministerie van LNV en publicaties van Imares/WMR.

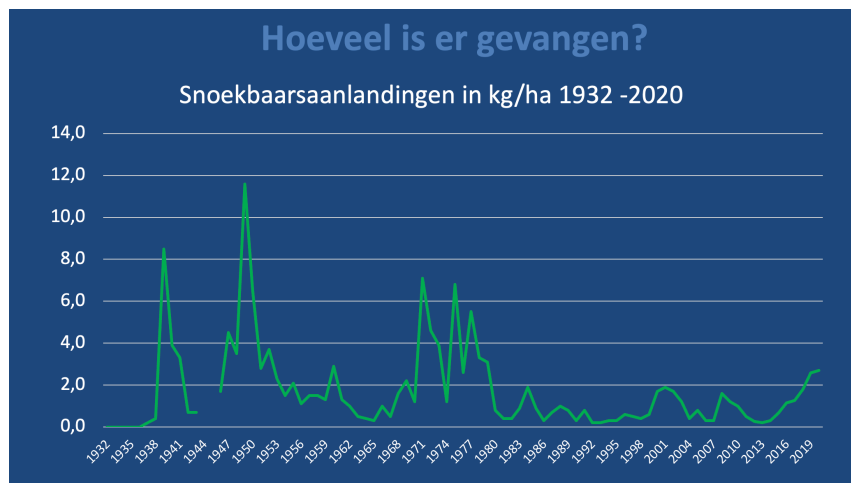
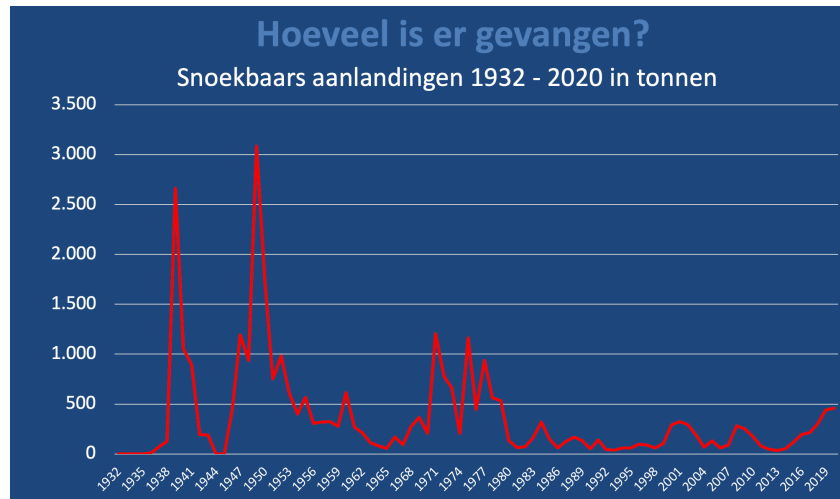
Door Wageningen Economic Research (WEcR) is in 2017 en 2021 onderzoek gedaan naar economische aspecten van de IJsselmeervisserij². Daarbij is uitgebreid stilgestaan bij de verschillende bronnen en de verschillen tussen de bronnen.

² Zaalmink, W., B. Janssens en H. Prins. Economische waarde IJsselmeervisserij. Notitie met betrekking tot de vaststelling van de waarde van vergunningen en merken. Wageningen Economic Research, Nota 2017-085, oktober 2017.
Wim Zaalmink en Bea Deetman, 2021. Economische waarde en toekomstperspectief van de IJsselmeervisserij. Wageningen, Wageningen Economic Research, Rapport 2021-029.
Bea Deetman en Linda Puister, 2021. Economische waarde van de IJsselmeervisserij; Update 2020. Wageningen, Wageningen Economic Research, Rapport 2021-142.

Hoe staat de indicator er voor?

Historisch

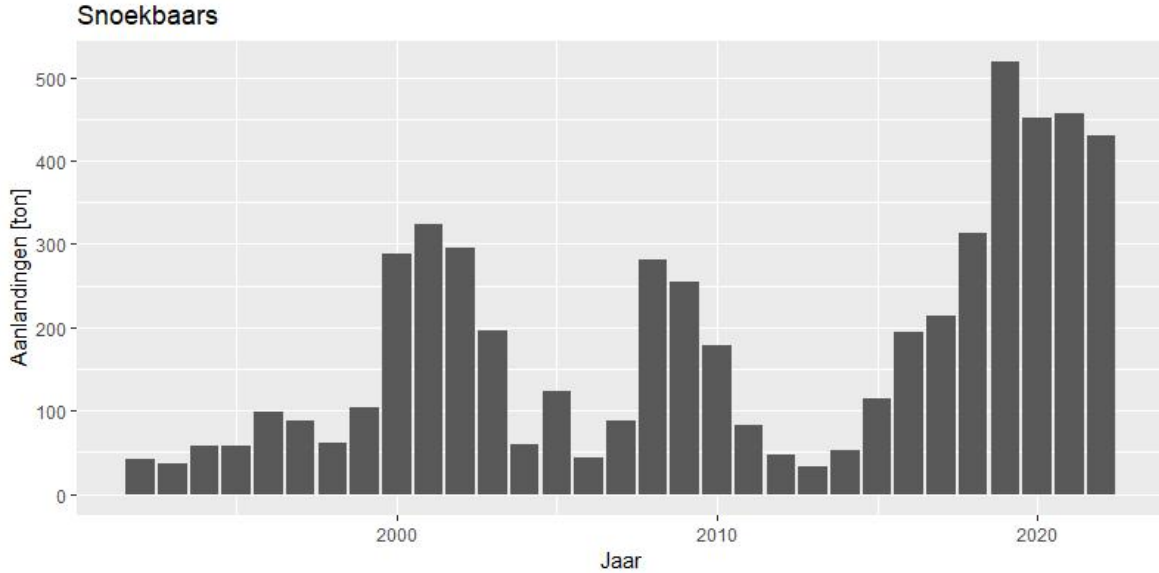

Actueel

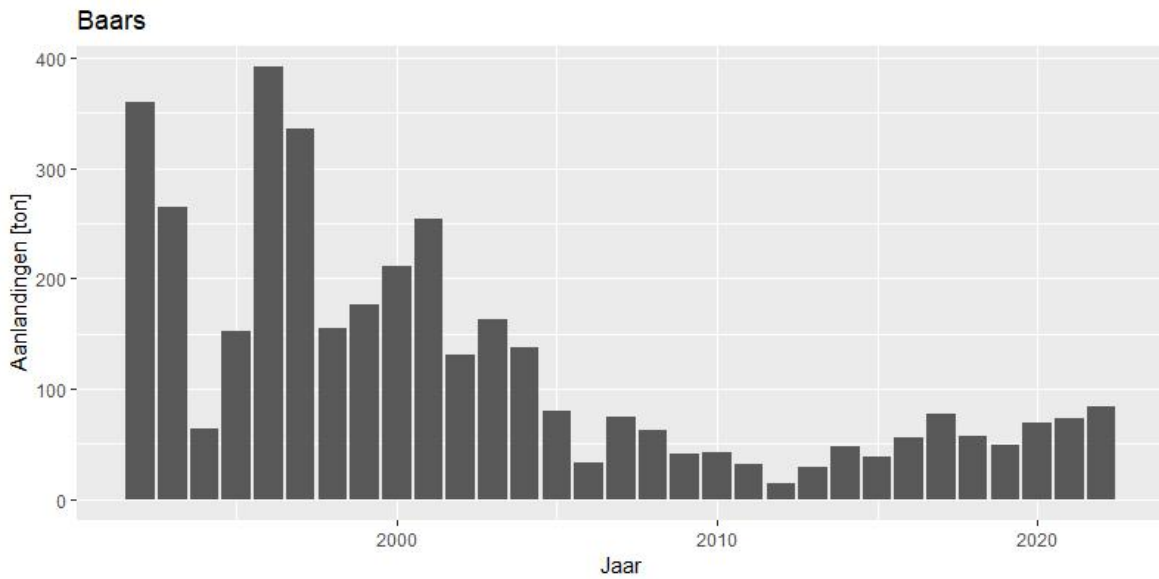

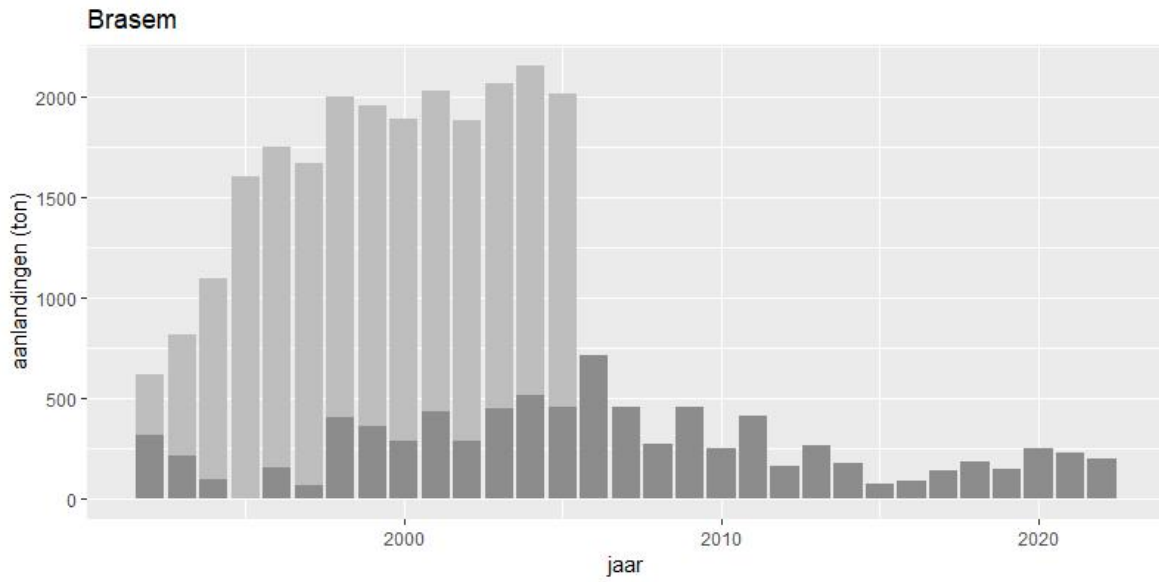
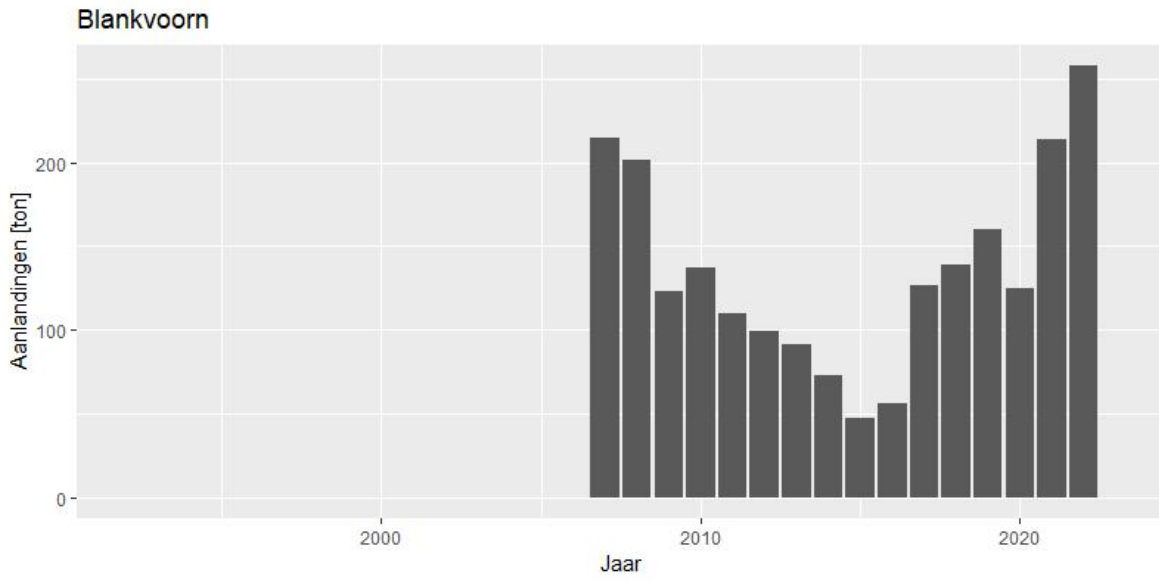

Jaarlijkse totale commerciële aanlandingen van snoekbaars. Aanlandingen zijn samengesteld uit de gegevens van Productschap Vis (1992-2002), PO (2003-2016 en 2021) en de logboeken (2017-2020).

Uit: Volwater et al. 2023.

3. Oogst in relatie tot bestand

Waarom?

Oogst in relatie tot het aanwezige bestand kan een belangrijke indicator zijn voor een verstandig visserijbeheer. Dergelijk inzicht kan helpen om uitspraken te doen over wat wel en niet verstandig visserij is gegeven de omvang van het bestand. De praktijk is weerbarstig als het gaat om het maken van betrouwbare bestandschattingen en de kosten om een schatting te maken en/of te verbeteren kunnen hoog zijn.

De laatste jaren laten een parallelle ontwikkeling zien in de oogst en het paaibestand. Dit geeft aan dat vanuit een laag bestand de populatie snoekbaars behoorlijk kon toenemen bij de huidige visserijintensiteit. Die 2 parallellen geven ruimte voor visserij. Dat het juveniele bestand terug lijkt te lopen geeft echter ook aanleiding tot enige voorzichtigheid in de te verwachten ontwikkelingen.

Beheerdoelen

Er wordt geen beheerdoel voor de oogst in tonnen (TAC) of kg/ha vastgesteld. Kwalitatief lijkt instandhouding en bescherming van het actuele bestand momenteel niet met beperking in omvang oogst te behoeven ondersteund. Onttrekking visserij is passend bij draagkracht en niet hoger dan de jaarlijkse, compenserende biologische productie.

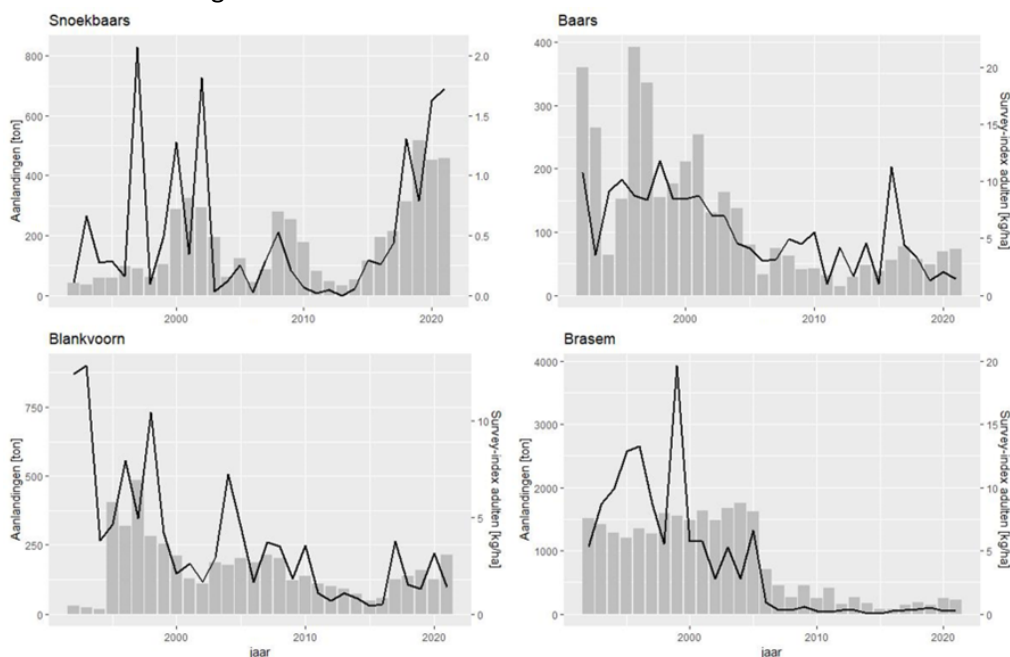
Actuele situatie

- Momenteel lijkt de openwatersurvey geschikt als bron voor de paaibiomassa index van snoekbaars.
- De aanlandingen zijn sinds een dieptepunt in 2013 stapsgewijs toegenomen van 35 ton naar 467 ton in 2021, waarbij de aanlanding van snoekbaars in 2019 zelfs 518 ton was.

Toelichting

Hoe staat de indicator er voor?

Duidelijk is dat de paaibiomassa op basis van de openwatermonitoring dezelfde trend toont als die op basis van de aanlandingen.

De aanlandingen (staafdiagram) en survey-index voor de volwassen vis (lijn) per jaar voor snoekbaars, baars, blankvoorn en brasem. Aanlandingen zijn in ton aangeduid op de linker y-as, survey-index in kg/ha op de rechter y-as.

4. Beelden uit gesprekken

Waarom?

Eén van de drie pijlers van een verstandig beheer is het waar mogelijk continueren of versterken van dialogen met en tussen vissers, wetenschap, experts en ngo's. Daarmee kan optimaal gebruik gemaakt worden van de beschikbare kennis van alle partijen en bijgedragen worden aan een meer gemeenschappelijk gedragen beeld van de situatie en het daarbij passende verstandige beheer.

Beheerdoelen

Dialogo op peil houden en versterken

Actuele situatie

Uit de met vissers gehouden gesprekken (interviews onderdeel project Verstandig Vissen, respons vissers in het kennis- en beheerplatform) komt een unaniem ondersteunend beeld naar voren over de geschetste ontwikkelingen.

Toelichting

De dialoog bestaat op dit moment uit tweehoofdpijnen:

- individuele gesprekken tussen opstellers van het visplan en vissers die hun logboeken delen met het project Verstandig Vissen. Deze vinden tenminste drie keer per visseizoen plaats. Daarbij worden zowel de geanalyseerde actuele logboekgegevens besproken als ook de algemene situatie. Ook wordt er kennis uitgewisseld en openstaande vragen geïnventariseerd.
- bijeenkomsten van het kennis- en beheerplatform waarin met alle partijen kennis wordt gedeeld en discussies inhoudelijk worden gevoerd.

Ook in de toekomst hebben de signalen uit gevoerde gesprekken en platformbijeenkomsten een belangrijke rol bij het opstellen van visplannen – nieuwe stijl voor komende visseizoenen.

5. Effect beheer

Waarom?

Beheermaatregelen worden getroffen om effect te sorteren. Het is ook van belang om de effecten te evalueren en mee te nemen in nieuwe te nemen beheermaatregelen.

Actuele situatie

De reductie vanaf 2014/15 naar maximaal 600 netten – in combinatie met het aantal vergunde weken – betekende een plafond aan de visserij-inspanning. Dit heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de positieve ontwikkeling van het bestand en een toename van de vangsten, zowel absoluut als in kg/netnacht. Ook enkele sterke jaarklassen en een (nog niet) limiterend voedselaanbod (waaronder zwartbekgrondel) hebben hieraan bijgedragen.

Er wordt gepleit om in lopend onderzoek en nieuw te entameren onderzoek het element van evaluatie van getroffen beheermaatregelen meer aandacht te geven.

Tot slot

Keuze indicatoren

Deze 'gereedschapskist' is werk-in-uitvoering. Bij het samenstellen van de experimentele visplannen voor volgende visseizoenen zullen nieuwe inzichten en resultaten van lopend onderzoek in deze gereedschapskist worden meegenomen zodat dit document zich seizoen na seizoen verder kan door ontwikkelen.

Basis voor een verstandig beheer zijn transparante operationele doelen die voor alle partijen voldoende helder zijn. Overheden hebben gezamenlijk de verantwoordelijkheid om in dialoog met partijen daarvoor zorg te dragen. Begin 2023 is de discussie hierover door LNV opgestart. Resultaat daarvan in de vorm van een set operationele doelstellingen is vanzelfsprekend het kader waarbinnen nieuwe visplannen - nieuwe stijl voor komende visseizoenen worden ontwikkeld. Aan de hand van de operationele doelen kan tevens bepaald worden welke indicatoren van belang zijn. Dat zal bij de opstelling van een volgend visplan een kritische beschouwing noodzakelijk maken van de prioritaire en de minder relevante indicatoren zoals hier nu opgenomen in deze gereedschapskist. Dit om te voorkomen dat er teveel informatie die minder relevant is in de gereedschapskist wordt opgenomen.

Naast de hiervoor opgenomen indicatoren zijn er ook nog andere indicatoren die mogelijk onderdeel kunnen uitmaken van de gereedschapskist in de toekomst na verder uitwerking en onderzoek en aansluitend bij de set van nog te formuleren operationele doelstellingen.

Op basis van een binnen het project gemaakte inventarisatie is hieronder een tabel opgenomen waarin met geel gearceerd de indicatoren die in de gereedschapskist geen plaats hebben gekregen. De niet-gearceerde indicatoren zijn opgenomen in de gereedschapskist. Nadere besluitvorming en eventuele uitwerking in de vorm van het in deze gereedschapskist gehanteerde format van beschrijving kan aan de orde zijn voor een volgend experimenteel visplan indien de te formuleren operationele doelstellingen daar aanleiding toe geven.

Indicatoren voor visserijbeheer*

indicator	operationele parameter	Frequentie en (update) beschikbaar	Duiding voor visserijbeheer*	betrouwbaarheid
Bestand				
- recruitering	survey index (cpue) jonge vis (soortafhankelijk 0+ of 1+)	Jaarlijks winter/voorjaar	Verwachting vangsten visserij komende jaar/jaren ("winstwaarschuwing")	Wisselt per soort hoe goed vangsten voorspelbaar zijn (1+ snoekbaars redelijk, bij brasem 0+/1+ zeer matig)
- paabiomassa	survey index (cpue) paairijpe vis	Jaarlijks winter/voorjaar	Veilig stellen paabiomassa (indien mogelijk: Blim als referentie)	Schatting index paabiomassa voor meeste soorten redelijk en kan mogelijk aangescherpt worden. Referenties als Blim vereist goede/ lange datareeksen; op middellange termijn (5-10 jaar) realistisch?
- leeftijds(lengte)opbouw	Biomassa-gewogen-gemiddelde (survey) (N.B. KRW-deelmaatlat)	Jaarlijks winter/voorjaar	Gezonde (stabiele) leeftijdsopbouw bestand Referentie is onbeviste situatie bij KRW-deelmaatlat snoekbaars; niet makkelijk te vertalen naar doelstelling visserij	Op korte termijn onzeker door effect van jaarklassterktevariatie, c.q. vergrijzing populatie
	lengte-frequentie grafieken** - of beter: relatieve aandeel per leeftijdsklasse	Jaarlijks winter/voorjaar	Ondersteuning duiding leeftijdsopbouw (en eventueel groei en sterfte) - Te ontwikkelen referentie bijvoorbeeld minimale % van vis boven bepaalde leeftijd	Hangt af van selectiviteit en variatie surveymethode - En beschikbaarheid leeftijdsaflezing
Individu				
- groei	Lengte-leeftijd	3-jaarlijkse update?	Zeer complex. Groei vooral bepaald door milieuomstandigheden (temperatuur en voedselbeschikbaarheid) die variabel zijn door het seizoen. Moeilijk te koppelen aan visserijbeheer. Vertaling naar draagkracht soms mogelijk en dan interessant	Leeftijdsbepalingen en lengte-leeftijdsleutels beperkte nauwkeurigheid Groei per jaar (lengtetoeename schub of otoliet per jaar) bewerkelijk en niet zo nauwkeurig
- conditie	Lengte-gewicht	3-jaarlijkse update?	Zeer complex en moeilijk te koppelen aan visserijbeheer (zie groei)	
- paairijpheid	Lengte/leeftijd 50% paairijp+95%+kleinste lengte	3-jaarlijkse update?	Ondersteuning bij duiding visserijdruk op paabestand	
Visserij(druk)				
- onttrekking vis	aanlanding afslag	maandelijks (tot jaarlijks)	omvang visserij: globale maat voor visserijsterfte, maar ook voor economische benutting visbestanden	Niet alles via de afslag
	aanlanding logboek	(maandelijks?) jaarlijks	Directe koppeling met visserijpraktijk (individuele) vissers	- persoonsgebonden motivatie en nauwkeurigheid registratie - persoonsgevoelige informatie die niet met derden gedeeld kan/mag worden
	Lengteverdeling marktmonsters (wordt aan gewerkt)	jaarlijks	Nog onduidelijk hoe goed deze zijn te duiden voor visserijbeheer (wordt momenteel onderzocht)	
- visserijinspanning	aantal gebruikte netten logboeken	2-wekelijks (?) tot jaarlijks	Directe maat voor visserijdruk en belangrijke indicator in samenhang met bestandsontwikkeling en aanlandingscijfers	- persoonsgebonden motivatie en nauwkeurigheid registratie
- vangstsucces	- Aanlanding per netnacht (lpue) gemiddeld - aanlanding per netnacht (lpue) einde seizoen	- Jaarlijks - 2-wekelijks?	- Vinger-aan-de-pols (voor individuele visser) mits inspanning en locatie niet veel veranderen	- afhankelijk van aanpassing visserijinspanning aan vangsten: netten worden verplaatst naar betere gebieden als de vangsten op een bepaalde plek afnemen

Opmerkingen:

*) Doel van visserijbeheer concreter formuleren, zodat indicatoren en mogelijke referenties beter te duiden zijn en te implementeren in visplannen.

- Waar mogelijk indicatoren voor IJsselmeer en Markermeer apart en voor beide meren samen.
- Waar mogelijk referentiewaarden bepalen die bij visserijbeheersdoelstelling horen
- Voorlopig: eenvoudigste referentie is gemiddelde uit periode na 2014/15 (na 85% reductie), met aangeven (gunstige / ongunstige) richting. Waar mogelijk aanscherpen op basis van gewenste beheersdoel, bijvoorbeeld Blim, KRW, e.d

**) voorbeelden van lengteverdeling afgeleide indicatoren zie onderstaande tabel. Deze worden momenteel getoetst op bruikbaarheid voor modellen. Geschikt bevonden indicatoren kunnen vervolgens ook worden toegevoegd aan bovenstaande bestandsindicatoren.

Bijlagen

Bijlage 1	beheercyclus
Bijlage 2	toetsing
Bijlage 3	Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)
Bijlage 4	sociaaleconomische component
Bijlage 5	juridisch kader
Bijlage 6	informatie project Verstandig Vissen

Bijlage 1

beheercyclus

Binnen het project Verstandig Vissen is gewerkt aan de hand van de onderstaande stappen. Deze cyclus met negen stappen vormt ook de kern van het advies voor toekomstig beheer dat vanuit het project Verstandig Vissen is opgesteld.

1. Delen en begrijpen en indien nodig samenstellen van biologische, beleidsmatige en visserijkundige informatie en beheerconcepten
2. Verzamelen en analyseren informatie, data (visstand, visserij, beleid, regelgeving, systeem)
3. Opstellen (in consensus) van doelen en streefbeeld(en) voor visstand en visserij. Hierbij worden ook de wensen vanuit de visserij (beroep, sport) geïventariseerd en binnen de 'publieke randvoorwaarden' toegepast (Visserijwet, Wet natuurbescherming, KRW).
4. Per soort worden operationele doelen vastgesteld.
5. Uitwerking uitvoering 'verstandige' visserij.
6. Uitwerking monitoring, registratie, controle en sancties.
7. Opstellen (fictief) Visplan als resultante van stappen 1 t/m 6 (documentatie en verantwoording)
8. Doorwerking naar (fictieve) vergunningverlening en overige regelgeving
9. Uitvoering, monitoring en evaluatie (organisatie en uitvoering).

Toetsing visplan

In het kader van het project Verstandig Vissen is er zowel voor het visseizoen 2022/2023 als voor het visseizoen 2023/2024 een experimenteel visplan opgesteld. Mede op basis van deze ervaring hebben Sportvisserij Nederland, Vogelbescherming Nederland en de PO IJsselmeer de ambitie om gezamenlijk actief bij te dragen aan visserijbeheer in het IJsselmeergebied. De PO IJsselmeer in de vorm van het opstellen van een visplan - nieuwe stijl. Sportvisserij Nederland en Vogelbescherming Nederland in de vorm van het actief bijdragen aan (1) de discussie over concept visplannen en de daarin voorgenomen maatregelen en (2) de toetsing door de bevoegde gezagen. Beide partijen zullen advies uitbrengen aan de PO-IJsselmeer over het concept Visplan. Dat advies ziet de PO-IJsselmeer als een zwaarwegend advies. Cruciaal element hierin is een transparante en voldoende operationele set van doelstellingen vanuit de overheden.

Het visplan-nieuwe stijl zal door de ministeries van LNV en I&W (RWS) en de betrokken provincies beoordeeld worden vanuit het vigerend beleid. Uitgangspunt is dat het visplan-nieuwe stijl de informatie bevat die voor een dergelijke beoordeling van belang is. Voor de beoordeling van de voorgestelde maatregelen in het visplan door de bevoegde overheden is het van belang dat er vanuit één gezamenlijk overheidskader met operationele doelen voor de visstand wordt gewerkt. Dit om een transparante toetsing mogelijk te maken. Daarnaast ook om een helder kader te hebben voor de discussies tussen alle betrokken partijen in de aanloop naar het formuleren elk visseizoen opnieuw van een visplan-nieuwe stijl. Essentieel daarbij is dat de overheden met één mond spreken als het gaat om een coherent en samenhangend visserijbeleid in het IJsselmeergebied. Dat vraagt afstemming in ruimte, tijd en hoedanigheid van de Vogel-, en Habitatrichtlijn, de KRW (internationale wetgeving) en de Visserijwet (nationale wetgeving).

Vigerend beleid – waar staan we op dit moment?

Vanuit het ministerie van LNV is recent (PAVIJ 14 maart 2023) aan alle partijen een voorstel neergelegd wat betreft de doelstellingen van een duurzaam visserijbeleid. Dit moet nog verder ambtelijk en bestuurlijk tussen alle betrokken partijen worden besproken. Operationele doelen zijn zowel als toetsingskader voor het visplan - nieuwe stijl als ook als uitgangspunt voor de advisering op verzoek van het ministerie van LNV door WMR van groot belang voor een verstandig beheer en zinvolle communicatie daarover tussen partijen.

Het ministerie van LNV vraagt WMR jaarlijks advies over de situatie waarin de visbestanden zich bevinden. Daarbij wordt het vigerend beleid als uitgangspunt door LNV aan WMR meegegeven. Dat vormt het kader voor het uit te brengen advies. WMR vertaalt deze doelstellingen in kaders die worden toegepast in haar modelberekeningen om vast te stellen of de jaarlijkse visserij-onttrekking en de jaarlijkse bestandontwikkeling nog in de pas lopen met het beoogde doel van herstel. Hieruit komt dan een jaarlijkse beoordeling of aanpassingen in de visserij in het daarop volgende jaar (minder of meer) noodzakelijk zijn. Deze beoordeling wordt gelegd langs de voorstellen tot eventuele aanpassing van de visserij zoals die in het visplan zijn opgenomen.

In 2024 zal WMR deze advisering ter hand nemen met nieuw ontwikkelde modellen en naar verwachting een operationele set van beleidsdoelstellingen passend bij een coherent en samenhangend visserijbeleid in het IJsselmeergebied. Voor de situaties waarin het WMR-advies in de toekomst een ander beeld oplevert dan de beelden uit het jaarlijkse visplan - nieuwe stijl is het van belang intensief

tussen de partijen de discussie te voeren over de achtergronden en verklaringen achter deze verschillen.

Op dit moment hanteert het visplan - nieuwe stijl een aantal indicatoren die aansluiten bij deze concept doelstellingen op hoofdlijnen. Dit betreft:

- hoeveelheid 1-jarige vis / jaarklassterkte
- vangsten in kg/netnacht zowel gemiddeld over het seizoen als voor de periode medio december – medio maart (= einde visseizoen)
- lengte-leeftijdsopbouw

Belangrijk voor een verstandig beheer is dat de gegevens die de basis vormen van de hierboven genoemde drie indicatoren op tijd beschikbaar zijn. Dit om een zinvolle discussie te kunnen voeren in de loop van het visseizoen over relevante maatregelen. Maatregelen die dan mogelijk in een volgend visseizoen nodig zijn voor een verstandig beheer van de visbestanden. Dit vraagt o.a. om snelle verwerking van de logboeken van de vissers en de marktmonsteringen die inzicht bieden in de lengte-leeftijdsopbouw.

Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)

- Het doel van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is een Goede Ecologische Toestand (GET) van ons oppervlaktewater (en grondwater). Voor oppervlaktewateren is daartoe een beoordelingssysteem bedacht dat deze ecologische toestand beoordeelt. Deze wordt uitgedrukt in een getal tussen 0 en 1 en wordt Ecologische KwaliteitsRatio (EKR) genoemd. De hoogst mogelijke toestand, de referentie, heeft een EKR van 1. De EKR geeft de verhouding van de kwaliteit van de huidige situatie ten opzichte van de referentie. De score wordt ook uitgedrukt in kwaliteitsklassen: Slecht (EKR < 0,2), Ontoereikend (EKR 0,2 - 0,4), Matig (EKR 0,4 - 0,6), Goed (EKR 0,6 - 0,8) en Zeer goed (EKR > 0,8). Dit geldt voor echt natuurlijke wateren, terwijl praktisch alle oppervlakte water in Nederland sterk veranderd is. Dat is de officiële term voor water dat door ingrijpen van de mensen zo veranderd is dat het niet terug kan naar de natuurlijke staat en dan geldt er een lagere doelstelling, n.l. het Goed Ecologisch Potentieel (GEP) i.p.v. een Goede Ecologische Toestand (GET).
- De beoordeling gebeurt aan de hand van maatlatten die een EKR geven aan de hand van de soortensamenstelling, abundantie en soms groottesamenstelling van bepaalde groepen planten en dieren (kwaliteitselementen). De maatlatten verschillen per watertype omdat de soorten in alle typen anders vertegenwoordigd zijn en daarmee anders beoordeeld moeten worden.
- Voor het IJsselmeer en Markermeer is er een deelmaatlat snoekbaars op basis van de biomassa-gewogen-gemiddelde lengte snoekbaars (doel: 60 cm. in 2027). Deze is ontwikkeld aan de hand van gegevens zoals die blijken uit bemonsteringen met de A-toomkuil en stortkuil in onbeviste binnenwateren van Nederland. Vandaar dat ook de cijfers van de A-toomkuilbemonstering zoals die in 2019, 2021 en 2022 is uitgevoerd op het IJsselmeer en Markermeer goede indicatoren zijn voor een beoordeling van de snoekbaarsbestanden vanuit KRW-perspectief. Het voornemen van LNV is om WMR in 2023 en in de jaren erna opnieuw een A-toomkuilbemonstering te laten uitvoeren op het Markermeer en IJsselmeer. Daarmee zal er dus een tijdreeks beschikbaar komen ook voor de zes jaar die nog resteert tot het jaar waarin de gewenste biomassa-gewogen-gemiddelde lengte snoekbaars van 60 cm bereikt moet zijn: 2027.

Resultaten A-toomkuilbemonstering 2019, 2021 en 2022

Biomassa-gewogen-gemiddelde lengte snoekbaars

	2019	2021	2022
IJsselmeer	23 cm.	45 cm.	39 cm.
Markermeer	42 cm.	48 cm.	56 cm.

Bron: berekening ATKB op basis van A-toomkuilbemonstering 2019, 2021 en 2022

KRW toetsing Markermeer en IJsselmeer

2019	2021	2022
<p>Markermeer</p> <p>Abundantie brasem en karper 0,88</p> <p>Abundantie baars en blankvoorn / eurytopen 0,87</p> <p>Abundantie plantminnend 0,01</p> <p>Abundantie zuurstoftolerant 0,00</p> <p>Leeftijdsopbouw snoekbaars -0,15</p> <p>Doelstelling (GEP) 0,60</p> <p>EKR 0,70</p> <p>EKR incl. aftrek snoekbaars 0,55</p> <p>Beoordeling matig</p> <p>Gewogen gemiddelde lengte snoekbaars (cm) 42</p>	<p>Markermeer</p> <p>Abundantie brasem en karper 0,77</p> <p>Abundantie baars en blankvoorn / eurytopen 0,83</p> <p>Abundantie plantminnend 0,00</p> <p>Abundantie zuurstoftolerant 0,00</p> <p>Leeftijdsopbouw snoekbaars -0,10</p> <p>Doelstelling (GEP) 0,60</p> <p>EKR 0,64</p> <p>EKR incl. aftrek snoekbaars 0,54</p> <p>Beoordeling matig</p> <p>Gewogen gemiddelde lengte snoekbaars (cm) 48</p>	<p>Markermeer</p> <p>Abundantie brasem en karper 0,87</p> <p>Abundantie baars en blankvoorn / eurytopen 0,57</p> <p>Abundantie plantminnend 0,00</p> <p>Abundantie zuurstoftolerant 0,00</p> <p>Leeftijdsopbouw snoekbaars -0,05</p> <p>Doelstelling (GEP) 0,60</p> <p>EKR 0,58</p> <p>EKR incl. aftrek snoekbaars 0,53</p> <p>Beoordeling matig</p> <p>Gewogen gemiddelde lengte snoekbaars (cm) 56</p>
<p>IJsselmeer</p> <p>Abundantie brasem en karper 0,92</p> <p>Abundantie baars en blankvoorn / eurytopen 0,80</p> <p>Abundantie plantminnend 0,01</p> <p>Abundantie zuurstoftolerant 0,00</p> <p>Abundantie bot 0,40</p> <p>Leeftijdsopbouw snoekbaars -0,20</p> <p>Doelstelling (GEP) 0,52</p> <p>EKR 0,64</p> <p>EKR incl. aftrek snoekbaars 0,44</p> <p>Beoordeling matig</p> <p>Gewogen gemiddelde lengte snoekbaars (cm) 23</p>	<p>IJsselmeer</p> <p>Abundantie brasem en karper 0,95</p> <p>Abundantie baars en blankvoorn / eurytopen 0,76</p> <p>Abundantie plantminnend 0,00</p> <p>Abundantie zuurstoftolerant 0,00</p> <p>Abundantie bot 0,41</p> <p>Leeftijdsopbouw snoekbaars -0,10</p> <p>Doelstelling (GEP) 0,52</p> <p>EKR 0,64</p> <p>EKR incl. aftrek snoekbaars 0,54</p> <p>Beoordeling GEP</p> <p>Gewogen gemiddelde lengte snoekbaars (cm) 45</p>	<p>IJsselmeer</p> <p>Abundantie brasem en karper 0,86</p> <p>Abundantie baars en blankvoorn / eurytopen 0,87</p> <p>Abundantie plantminnend 0,00</p> <p>Abundantie zuurstoftolerant 0,00</p> <p>Abundantie bot 0,32</p> <p>Leeftijdsopbouw snoekbaars -0,15</p> <p>Doelstelling (GEP) 0,52</p> <p>EKR 0,62</p> <p>EKR incl. aftrek snoekbaars 0,47</p> <p>Beoordeling matig</p> <p>Gewogen gemiddelde lengte snoekbaars (cm) 39</p>

Bron: berekening ATKB

Afhankelijk van de naar biomassa-gewogen-gemiddelde lengte, wordt de totaalscore van de andere deelmaatlaten gecorrigeerd volgens onderstaande regels (waarden precies op de grenzen worden gerekend bij de range met geringste correctie):

- naar biomassa-gewogen-gemiddelde lengte < 37 cm -> -0,20 EKR
- naar biomassa-gewogen-gemiddelde lengte 37-42 cm -> -0,15 EKR
- naar biomassa-gewogen-gemiddelde lengte 42-50 cm -> -0,10 EKR
- naar biomassa-gewogen-gemiddelde lengte 50-59 cm -> -0,05 EKR
- naar biomassa-gewogen-gemiddelde lengte ≥ 59 cm -> geen correctie

Interpretatie cijfers

- De in 2027 gewenste biomassa-gewogen-gemiddelde lengte van de snoekbaars in IJsselmeer en Markermeer van 60 cm. is nog niet bereikt. Wel heeft er in de periode van 2019 tot 2022 een verbetering plaatsgevonden van 42 naar 56 cm. in het Markermeer en van 23 naar 39 cm. in het IJsselmeer. Een lengte van 60 cm. in 2027 kan gezien worden als mogelijk en haalbaar.
- In de periode 2019 – 2022 heeft er door deze verbetering een vermindering van de EKR-aftrek voor de leeftijdsopbouw snoekbaars plaatsgevonden van -0,15 naar -0,05 voor het Markermeer en van -0,20 naar -0,15 voor het IJsselmeer. Gezien de positieve ontwikkeling behoort de ontwikkeling in de komende vijf jaar richting een beperkte of geen EKR-aftrek voor de leeftijdsopbouw snoekbaars tot de mogelijkheden.
- De EKR-aftrek voor de leeftijdsopbouw van snoekbaars heeft in 2019 er aan bijgedragen dat de EKR onder de doelstelling (GEP) uitkwam en daarmee voor beide meren een beoordeling 'matig' opleverde. Zonder die aftrek zou voor beide meren hebben gegolden dat de doelstelling wel bereikt zou zijn.
- In 2022 was het beeld anders. Voor het Markermeer en het IJsselmeer droeg de EKR-aftrek voor de leeftijdsopbouw snoekbaars in 2022 er aan bij dat de EKR onder de doelstelling (GEP) uitkwam.
- De abundantie voor brasem en karper en voor baars en blankvoorn / eurytopen gaf in beide jaren en beide meren een positief beeld met uitzondering voor baars en blankvoorn / eurytopen in 2022 voor het Markermeer. 'Abundantie' wordt gebruikt om aan te geven hoe frequent een soort voorkomt, meestal gekoppeld aan een bepaalde oppervlakte.

Kanttekeningen

1. als er een sterke rekrutering is van snoekbaars (wat positief is), geeft de talrijk aanwezige, kleine snoekbaars een lage biomassa-gewogen-gemiddelde-lengte en dus een hoge aftrekscore (wat negatief is). Dit wordt deels gedempt doordat de EKR-score een gemiddelde is van drie waarden in de afgelopen periode maar het effect en de tegenstrijdigheid blijft.
2. er is het vermoeden dat snoekbaars zich vooral ophoudt in de diepe delen met steile taluds. Worden die delen wel representatief bemonsterd? Indien dit niet zo is kan er nogal wat grote (re) vis worden gemist en dat leidt tot een lagere gewogen gemiddelde lengte en dus hogere aftrekscore. Totdat hier meer over bekend is zal de huidige bemonstering leidend zijn.

p.s. Natura 2000-beheerplan 2e generatie voor IJsselmeer/Markermeer wordt verwacht voorjaar 2028 (en uiterlijk voorjaar 2030). Er wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid die de Wet natuurbescherming biedt om beheerplannen éénmaal met maximaal zes jaar te verlengen. Het ministerie van IenW gaat hiervan gebruik maken (brief aan de 2e kamer van 14 april 2022).

Sociaaleconomische component

Verstandig vissen

Verstandig vissen betekent dat er optimaal geogst wordt uit wat het visbestand (jaarlijks) genereert, met een minimale impact op het ecosysteem en een goed economisch en sociaal rendement.

Goed sociaaleconomisch rendement

Een goed sociaal rendement betekent dat zoveel mogelijk vissers een goede boterham kunnen vinden en trots zijn op hun vak. Een goed economisch rendement betekent dat de visserijbedrijven ook winst maken in het belang van continuïteit van bedrijf en bedrijfsvoering.

Instrumenten sociaal rendement

Het versterken van het sociaal rendement kan op verschillende manieren. Het stabiliseren van het inkomen van de vissers kan niet los gezien worden van het economisch rendement van de visserijbedrijven. Als er voldoende wordt besomd kan het visserijbedrijf de vissers goed betalen. Een visserijbedrijf kan dat doen in de vorm van een aandeel in de besomming of een vast loon. Vissers kunnen als zelfstandige of als visser in loondienst werken. In goede economische tijden verdient een zelfstandige visser meestal meer dan een visser in loondienst maar in slechte tijden is dat anders en lopen vissers vaak van boord op zoek naar ander werk. De continuïteit van het visserijbedrijf en daarmee ook van de vissers komt dan in gevaar. De arbeidsomstandigheden zijn dikwijls zwaar aan boord. Er zal dus geïnvesteerd moeten worden in bemanning, kennis en arbeidsomstandigheden om het vak aantrekkelijk te houden. Dat betekent naast een goed loon en veilige werkomstandigheden, investeren in de kennis en kunde (kwalificering).

Instrumenten economisch rendement

Voor de continuïteit van visserijbedrijven is het maken van winst een voorwaarde. Er moet voortdurend geïnvesteerd worden om aan de wensen van de markt en maatschappij te kunnen voldoen. Dit betekent investeringen in kennis en vaardigheden (mensen), visserijtechnieken en –technologie en afzetmarkten. Voor individuele IJsselmeervisserijbedrijven geldt dat ze weinig invloed hebben op de prijs en in mindere mate op de aanvoer. Dat is anders als de bedrijven zich verenigen en samen afspraken maken over de aanvoer en afzetsprijzen. Hier zijn voorwaarden aan verbonden die vastliggen in de mededingingswet en –regelgeving. Een door de overheid erkende Coöperatieve Producentenorganisatie (PO) mag voor haar leden, de aangesloten visserijbedrijven, maatregelen treffen om: de aanvoer af te stemmen op de marktbehoefte (visplan), de aanvoer en afzet kanaliseren (veiling), visserijproducten te certificeren (Zuiderzeezilver of MSC), marktprijzen te stabiliseren (opslag en dremelprijzen) en de rentabiliteit en duurzaamheid van de visserij te verbeteren (inkomen van de vissers). Dat staat in de markverordening van de Europese Unie.³ Verschillende instrumenten staan de PO ter beschikking die na goedkeuring door de lidstaat kunnen worden ingezet. In het zogenaamde Productie- en Afzetprogramma (PAP)⁴ beschrijft een PO de voorgenomen maatregelen die vervolgens door de lidstaat worden beoordeeld.

Bedrijfsplan

Het bedrijfsplan (of ondernemersplan) Verstandig Vissen IJsselmeervisserij is een instrument waarbij op bedrijfsniveau de verschillende componenten van het bedrijf worden beschreven. Het primaire

³ Artikel 7 en 8 van de VERORDENING (EU) Nr. 1379/2013 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 11 december 2013 houdende een gemeenschappelijke marktordening voor visserijproducten en aquacultuurproducten.

⁴ Artikel 28 van de VERORDENING (EU) Nr. 1379/2013.

doel van het bedrijfsplan is het krijgen van inzicht in ondernemersvaardigheden, maatschappelijk verantwoorde doelen, marktpositie en haalbaarheid van nieuwe ideeën. Dit gebeurt door in het bedrijfsplan de volgende onderdelen te beschrijven: (a) de menselijke (ondernemers) kant, (b) de bedrijfssituatie en -analyse, (c) de omgevingsontwikkelingen die invloed hebben op het bedrijf. Uiteindelijk moet het bedrijfsplan ook de visserij ondernemer helpen bij het maken van (strategische) beslissingen en het bepalen van de juiste koers richting verstandig vissen. Uitdrukkelijk komen in het bedrijfsplan ook de sociale en economische onderdelen aan de orde. Hiermee wordt als het ware samen met de andere onderdelen van het visplan de maatschappelijke acceptatie (*license to produce*) beschreven. Tenslotte geeft het totaal van de bedrijfsplannen een beeld van de wijze waarop en de visie van ondernemers hoe de IJsselmeervisserij op een maatschappelijk verantwoorde manier wordt bedreven.

Het inzicht in de verschillende onderdelen wordt verkregen met een vragenlijst die door de ondernemers zelf, al of niet onder begeleiding, wordt ingevuld.

Het ondernemersplan bestaat uit de volgende onderdelen:

- A. Ondernemer
- B. Visserij bedrijf
- C. CANVAS business model
 - 1. Klantsegmenten
 - 2. Waarde proposities
 - 3. Kanalen
 - 4. Klantrelaties
 - 5. Inkomstenstromen
 - 6. Kernmiddelen
 - 7. Kernactiviteiten
 - 8. Belangrijke partners
 - 9. Kostenstructuur
- D. Omgeving (kansen en bedreigingen)
 - 1. Voedselveiligheid
 - 2. Belangenbehartiging
 - 3. Markt/koopkracht
 - 4. Beleid
 - 5. Ecosysteem/klimaat
 - 6. Demografisch
- E. Analyse
- F. Strategie en actieplan

Visplan

Jaarlijks maakt een PO een visplan met voorwaarden over de inzet van visserijcapaciteit (vangmiddelen en vistijd) en afzet (veilplicht), waaraan de leden (visserijbedrijven), na goedkeuring door de overheid (Ministerie van LNV), moeten voldoen. Als de PO een minimale maaswijdte of gesloten tijd voorschrijft die boven de wettelijke voorschriften komt is dat een instrument om de aanvoer te sturen (te beperken) en daarmee de afzet en prijs te beïnvloeden. Dat geldt ook voor de veilplicht die aan de PO-leden wordt opgelegd. Op die manier worden vraag en aanbod gekanaliseerd wat bijdraagt aan

de optimale prijsvorming. Maar ook het gebruik van certificering van visserijproducten kan hieraan bijdragen door in te spelen op de marktbehoefte (duurzaamheid/kwaliteit).

Drempelprijzen

De Gemeenschappelijke Marktordening staat toe dat PO's bij lage prijzen het product tijdelijk mogen opslaan en later weer op de markt mogen brengen. De drempelprijs voor tijdelijke opslag mag ten hoogste 80% zijn van de gemiddelde gewogen prijs in de voorgaande drie jaren⁵. Het instellen van drempelprijzen kan bijdragen aan het stabiliseren van marktprijzen en het inkomen van vissers. Het probleem is echter dat in het Verordening geen commerciële vissoorten worden genoemd die in het IJsselmeer en Markermeer gevangen en aangeland worden. Waarschijnlijk heeft dat te maken met het feit dat het gemeenschappelijk visserijbeleid vooral over de gemeenschappelijke EU-wateren gaat en niet over de binnenwateren van lidstaten. Toch kan het wel een instrument zijn waarvoor de lidstaat toestemming kan geven. Hiervoor dient dan wel een goede onderbouwing te worden gemaakt in het PAP. Het zou bijvoorbeeld kunnen worden ingezet voor snoekbaars. Stel dat de drempelprijs op basis van 80% van de drie voorgaande jaren op € 7,50/kg wordt vastgesteld door de lidstaat Nederland. Op het moment dat de prijs onder deze drempel komt kan de PO de snoekbaars uit de markt nemen en opslaan om deze vervolgens op een gunstiger moment weer te verkopen. Te gelijke tijd kan de PO haar leden voorschrijven om de aanvoer te beperken door het visplan aan te passen (minder netten/minder visuren). Op die manier kan de prijs weer boven de drempelprijs uitkomen en kan de beperking weer worden afgebouwd.

⁵ Artikel 31 van de VERORDENING (EU) Nr. 1379/2013.

Juridisch kader

Visserijwet 1963

Het visrecht is een recht om te vissen, zoals dat juridisch is beschreven in de Visserijwet 1963. Het visrecht is voorbehouden aan de visrechthebbende. De visrechthebbende is de eigenaar van de grond onder het water, de eigenaar van een heerlijk visrecht of degene die het visrecht huurt van de eigenaar. De visrechten voor het IJsselmeergebied liggen bij de Nederlandse Staat. Aangezien deze rechten niet worden verhuurd of anderszins uitgegeven, wordt de toegang tot de visserij geregeld via vergunningen en regelingen. Het publiekrechtelijk kader voor de IJsselmeervisserij wordt gevormd door de Visserijwet 1963 en daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen.

De beroepsvisserij op het IJsselmeer wordt in een aantal gevallen anders behandeld dan de overige binnenvisserij. De beroepsvisserij op het IJsselmeer hoeft bij voorbeeld niet te voldoen aan de volgende eisen die wel voor alle anderen gelden die beroepsmatig met vistuigen vissen:

- een minimuminkomen van € 8.500 uit de visserij.
- visrechten op minimaal 250 hectare viswater.
- uit een accountantsverklaring (assurance rapport) moet blijken dat aan deze voorwaarden wordt voldaan.

Om een vissersvaartuig op het IJsselmeer te mogen gebruiken voor beroepsmatige visserij moet overigens wel aan dezelfde eisen als de overige Binnenvisserij worden voldaan :

- het vaartuig staat ingeschreven in het Nederlands Register van Vissersvaartuigen (NRV).
- is het vaartuig in totaal 12 meter of langer, dan moet het goedgekeurde satellietvolgapparaat (Vessel Monitoring System of Iridium/CLS VMS) aan boord hebben.

Op grond van artikel 16 van de Visserijwet 1963 kunnen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld voor het vissen op binnenwateren, waaronder het IJsselmeer. Die regels worden gesteld in het belang van de visserij, de doelmatigheid daaronder begrepen, of ter voorkoming van schade voor de volksgezondheid bij consumptie van in het IJsselmeer voorkomende vis als gevolg van het gebruik van bepaalde vang- of lokmethoden, maar ook in het belang van natuurbescherming. Die regels zijn neergelegd in de Uitvoeringsregeling visserij (Uitvoeringsregeling) en het Reglement voor de binnenvisserij 1985 (het Reglement). In het Reglement is geregeld dat het verboden is te vissen in het IJsselmeer zonder voorzien te zijn van een vergunning van de Minister van EZ.

In de Uitvoeringsregeling is bepaald dat ieder jaar aan de hand van een door de Coöperatieve Producentenorganisatie Nederlandse Vissersbond – IJsselmeer U.A. (P.O.) opgesteld visplan, na goedkeuring door de Minister vergunning wordt verleend aan de IJsselmeervissers. Deze vergunning is een vrijstelling van het verbod om in het IJsselmeer te vissen. De Minister kan, als hij het visplan niet heeft goedgekeurd, de vrijstelling intrekken en vervangen door een nieuwe vergunning. Bij deze vergunningen wordt de doelmatigheid van de visvangst betrokken en daaronder kan mede begrepen zijn het duurzaam vissen.

Een afgeleide van het visrecht is het doen van onderzoek naar de visstand en het stellen van regels aan de visserij via een schriftelijke toestemming (c.q. huurovereenkomst). Een voorbeeld uit het verleden van dergelijke regels zijn het stellen van de voorwaarde van een door een Visstandbeheer Commissie (VBC) goedgekeurd visplan. Deze voorwaarde (die in 2013 zou moeten ingaan) werd in 2011 door toenmalig Staatssecretaris Bleker aan de Tweede Kamer aangekondigd. In 2013 is de Staatssecretaris hierop teruggekomen onder verwijzing naar het Transitieproces dat deze voorwaarde naar zijn mening overbodig maakte.

Het visrecht wordt – tussen vissers onderling - vaak gesplitst uitgegeven. Het is dan gesplitst in een aalvisrecht en een schubvis-visrecht. Het aalvisrecht is het recht om te vissen op aal of paling. De verhuurder van het visrecht kan eventueel aan het aalvisrecht ook een toestemming voor het behouden van bijvoorbeeld schaaldieren (wolhandkrab en rivierkreeft) verbinden. Het schubvis-visrecht is het recht om te vissen op door de Minister aangewezen vissoorten met uitzondering van de aal.

Sturen op netten en tijden

Typerend voor de IJsselmeervisserij op schubvis is het stelsel van nettensturing, waarmee de omvang van de visserijinspanning wordt geregeld aangevuld met bijzondere beperkingen m.b.t. minimum maaswijdten, gesloten perioden, maatregelen vangtuigen en beperking gecombineerde visserij. In de regelgeving is vastgelegd dat de staande nettendisserij uitsluitend mag worden uitgeoefend in de periode van 1 juli tot en met 15 maart, met uitzondering van de weekenden (van vrijdagmiddag 16.00 uur tot de daaropvolgende maandagmorgen 08.00 uur). Ook is het verboden zich op het water te bevinden met de netten aan boord. Men mag alleen in de haven de netten aan boord hebben. Als voorbeeld zijn hieronder twee schema's opgenomen als illustratie van de huidige gesloten en open periodes en de beperkingen in inzet van combinaties van vangtuigen.

Vistuig	jan.	febr.	mrt.	apr.	mei.	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	Toegestane visperiode
grote fuiken	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+	+	1 mei t/m 31 december
Schietfuiken	-	-	-	-	+	+	+	+	+	-	-	-	1 mei t/m 30 september
Spieringfuiken	-	-	+	+-	-	-	-	-	-	-	-	-	tussen 1 maart en 5 april
staand net	+	+	+-	-	-	-	+	+	+	+	+	+	1 juli t/m 15 maart
aalhoekwant + aaskuil	-	-	-	-+	+	+	+	+	+	+	-	-	12 april t/m 31 oktober
aalkistjes + aaskuil	-	-	-	-+	+	+	+	+	+	+	-	-	12 april t/m 31 oktober
Zegen	+	+	+-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	1 november t/m 15 maart

+ = het vissen met dit vistuig is wel toegestaan
- = het vissen met dit vistuig is niet toegestaan

	F grote fuiken, schieffuiken	H aalhoekwant en aaskuil	K aalkistjes en aaskuil	N staand net	Z zegen
F grote fuiken, schieffuiken		niet toegestaan	niet toegestaan	niet toegestaan in de maand juli	toegestaan
H aalhoekwant en aaskuil	niet toegestaan		niet toegestaan	niet toegestaan	niet toegestaan
K aalkistjes en aaskuil	niet toegestaan	niet toegestaan		niet toegestaan	niet toegestaan
N staand net	niet toegestaan in de maand juli	niet toegestaan	niet toegestaan		niet toegestaan voor PO leden
Z Zegen	toegestaan	niet toegestaan	niet toegestaan	niet toegestaan voor PO leden	

Om de hoeveelheid en de inzet van vangstmiddelen te sturen zijn 'merken' uitgegeven. Elk type net heeft een eigen code (kleur) en er is een standaard lengte van 100 meter per merkje. De hoogte van het net is niet geregeld. Het ministerie registreert het eigendom van de merken, regelt het aantal in te zetten type én aantal merkjes en verleent hier toestemming voor.

Daarnaast is voor het herstel van het bestand van de aal de Europese aalverordening relevant. Deze verordening heeft tot doel te komen tot een herstel van de aalstand. Uitvloeisel van de verordening is het aalbeheerplan.

Wet natuurbescherming en Kaderrichtlijn Water

Behalve de Visserijwet 1963 is met het oog op de belangen van natuurbescherming de Wnb van belang, allereerst omdat IJsselmeer en Markermeer-IJmeer als Natura 2000-gebieden zijn aangewezen en daardoor bijzondere bescherming genieten op basis van de Vogelrichtlijn en Habitatrictlijn.

Op basis van de Wnb is een vergunning vereist voor activiteiten die de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied kunnen aantasten. Onder de Wnb hoeft geen vergunning te worden aangevraagd indien het project of de handeling wordt gerealiseerd conform een beheerplan, waarvoor een passende beoordeling is uitgevoerd en door hetzelfde bestuursorgaan is vastgesteld als het vergunningverlenende orgaan, dan wel instemming daarvan is verkregen.

Er bestaan twee visserijvormen in IJsselmeer en Markermeer-IJmeer waarvan bij voorbaat niet is uit te sluiten dat ze significant negatieve invloed kunnen hebben op één of meer Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen voor (water)vogels: spieringvisserij en staandwantvisserij (incl. Wolhandkrab visserij, uitgevoerd met staande want).

De PO is houder van de Wnb vergunning voor de staandwantvisserij. Op basis van deze vergunning mag uitsluitend worden gevestigd door de 73 individuele leden die in een bij de vergunning behorende Bijlage zijn genoemd. Daarmee zijn de leden gehouden aan de in het PO Visplan collectief overeengekomen mitigerende maatregelen, welke deel uitmaken van de bij de aanvraag gevoegde Passende Beoordeling.

Houders van een Visserijwetvergunning die geen lid zijn van de PO zijn afhankelijk van een op eigen titel en voor eigen gebruik verkregen Wnb vergunning en dienen een eigen Passende Beoordeling bij een aanvraag over te leggen op grond waarvan het bevoegd gezag de zekerheid kan verkrijgen dat hun visserijactiviteiten de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen aantasten.

Voor bepaalde beroepsmatige visserij-activiteiten wordt beoogd deze in het toekomstige beheerplan IJsselmeergebied op te nemen, zodat daarvoor sprake zal zijn van een vrijstelling van de vergunningplicht zonder dat specifieke voorwaarden nodig zijn. Voor deze activiteiten geldt de generieke voorwaarde dat de activiteiten niet in betekenende mate mogen wijzigen. Aard en omvang, locatie en tijdstip, frequentie en duur van de activiteiten moeten blijven voldoen aan de getoetste situatie. Het gaat hierbij om:

- Evenementen (Traditionele visserij, visserijdagen);
- Aalvisserij (schietfuiken, grote fuik, kisten en hoekwant).
- Aaskuilvisserij;
- Zegenvisserij.
- Wolhandkrab kan ook met korven/kubben, platliggende netten en andere tuigaanpassingen gevangen worden.

De Wnb is voorts van belang vanwege de regeling voor invasieve exoten. In de Wnb en de daarop gebaseerde uitvoeringsregelgeving wordt uitvoering gegeven aan de Europese exotenverordening. Wat betreft de wolhandkrab wordt opgemerkt dat deze op de EU-lijst van invasieve exoten is opgenomen. Voor de vangst van wolhandkrab geldt de Vrijstellingsregeling bevissing Chinese wolhandkrab en uitheemse rivierkreeften. De exotenverordening en de nationale uitvoeringsregelgeving zijn van belang voor de vraag hoe met de vangst van de wolhandkrab materieel moet worden omgegaan, nu beheermaatregelen ten aanzien van exoten op grond van de exotenverordening zijn vereist. Ook de Kaderrichtlijn Water (KRW) kent doelstellingen resp. resultaatsverplichtingen op het gebied van ecologie, waaronder vissen, waardoor de visstand ook onderdeel geworden is van het domein van het waterbeheer.

PO visplan en certificaten

De beroepsvisserij reguleert de visserijinspanningen deels ook zelf op basis van een jaarlijks op te stellen PO visplan. Het visplan moet worden goedgekeurd door de RVO (namens de Staatssecretaris van EZ). De PO geeft in het kader van de vertaling van het collectieve visplan naar de individuele visplannen certificaten uit aan de vissers om daadwerkelijk binnen dit kader te vissen (merkweken). Bij de indiening van het individuele visplan geeft de aanvrager (beroepsvisser) aan met welk certificaat hij het seizoen wil beginnen. Dit wordt door de PO geregistreerd. Dit is afhankelijk van het vistuig dat op zijn vergunning staat vermeld. Wil een visser daarna een visserij met een ander vistuig gaan uitoefenen, dan moet hij hiervoor opnieuw een aanvraag indienen bij de PO. Aanvraag van certificaten gebeurt telefonisch of per fax of mail bij de PO. Deze stuurt iedere week een overzicht van aangevraagde certificaten aan de controlerende instanties.

Er zijn 5 verschillende certificaten:

1. fuikencertificaat (F), voor de visserij met grote fuiken en/of schietfuiken;
2. kistencertificaat (K), voor de visserij met kisten en aaskuil;
3. hoekwancertificaat (H), voor de visserij met hoekwant en aaskuil;
4. staande nettencertificaat (N), voor de visserij met staande netten met een maaswijdte > 101 mm.;

5. zegencertificaat (Z), voor de visserij met de zegen.

De visserij op spiering kan, alleen wanneer men over schietfuik-, spiering- of grote fuikmerken beschikt, uitgeoefend worden zonder een zogenaamd "spieringcertificaat".

De visser kan uiteindelijk zelf besluiten of hij afhankelijk van het weer, brandstofkosten en te verwachten opbrengsten daadwerkelijk gebruik van certificaten maakt. Tevens is in de regelgeving vastgelegd dat bepaalde certificaten niet gelijktijdig gebruikt kunnen worden. De mogelijkheden van gecombineerde visserij is daarmee beperkt. Het gegeven dat een visser in een bepaald jaar over certificaten beschikt betekent daarom dus niet dat daarmee ook daadwerkelijk is of kon worden gevestigd. Anderzijds zegt het niet beschikken over bepaalde certificaten wel iets over het daadwerkelijke gebruik van de daarmee corresponderende merken en netten. Dit zal ook van betekenis zijn voor de gebruiks- en de vermogenswaarde van de betreffende netten.

Vermogensrechtelijke aspecten

De vergunningen en merken zijn verhandelbaar (verhuurbaar) en vormen een belangrijke basis onder de bedrijven, maar worden behalve als bedrijfskapitaal ook gezien als vermogensrechten. De waarde van de rechten wordt beïnvloed door drie afzonderlijke juridische sporen:

- Visserijwet
- Wnb en de daaraan ten grondslag liggen Europeesrechtelijke verplichtingen uit de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn.
- Kaderrichtlijn Water (KRW)

Vergunningen verschaffen aan de houder een stoffelijk voordeel. Zij vertegenwoordigen een geldswaarde omdat ze het mogelijk maken een bepaalde activiteit te ontplooiën. Om die reden kunnen vergunningen gezien worden als vermogensrechten. Deze kunnen slechts worden overgedragen indien de wet dit bepaalt. Zie bijv. de Uitvoeringsregeling visserij voor de overdraagbaarheid van de vergunning. Aangezien de wet voor slechts een beperkt aantal vergunningen expliciet bepaalt dat deze overdraagbaar zijn, lijkt hiermee een sterke beperking te worden aangebracht in de overdraagbaarheid van vergunningen. Dat laat onverlet dat de 'overdragende vergunninghouder' en 'nieuwe vergunninghouder' er gezamenlijk voor kunnen kiezen de tenaamstelling van de vergunning te wijzigen, waarmee grotendeels hetzelfde effect wordt bereikt als met een goederenrechtelijke overdracht van de vergunning.

Beperkingen in de overdraagbaarheid van vergunningen hebben verstrekende gevolgen op het vestigen van zekerheid op die vergunningen. Of een vergunning bijvoorbeeld verpand kan worden zal afhangen of bij wet is bepaald dat de vergunning in kwestie overdraagbaar is.

Gemene weide visserij

Een bijzonder kenmerk van de visserij op het IJsselmeer, Markermeer en IJmeer is dat er op deze wateren sprake is van 'gemene weide' visserij. Dit betekent dat de visserijbedrijven geen eigen water hebben, maar gezamenlijk hetzelfde water bevissen. Het visrecht voor het IJsselmeergebied ligt bij de Staat. Onder de voorwaarden van de vergunning op grond van de Visserijwet 1963 in combinatie met vistuigmerken en een of meerdere visserijcertificaten mogen beroepsvissers in het gehele IJsselmeergebied vissen (gemene weide). Gevolg hiervan is dat het praktische nut van het gebruik van een visserijvergunning – gegeven de schaarste aan vis - noodzakelijkerwijs ook wordt beperkt door het

gebruik dat andere vergunninghouders hiervan maken. De grote fuikenvissers vormen hierop tot op zekere hoogte een uitzondering, zij beschikken wel over vergunningen voor specifieke, aangewezen plaatsen.

Bijlage 6

Project Verstandig Vissen is een initiatief van:

- Nederlandse Vissersbond
- Sportvisserij Nederland
- Vogelbescherming Nederland
- Wageningen Marine Research
- Stichting Transitie IJsselmeer

In 2023 levert het project vier producten op:

- evaluatie en voorstel hoe te beheren
- advies hoe je het beheer kunt organiseren
- 'gereedschapskist' visserijbeheer getoetst in de praktijk
- Experimenteel Visplan Nieuwe Stijl 2022/2023 en 2023/2024

plus

- betere samenwerking vissers, wetenschappers, beleidsmakers en ngo's
- discussie over hoe te beheren is uitgebreid gevoerd met alle partijen
- ervaring met 'kennis- en beheerplatform'
- meer overeenstemming over wat 'verstandig vissen' is tussen partijen

kern van het project zijn 12 bijeenkomsten van het kennis- en beheerplatform waaraan deelnemen vissers, externe deskundigen en projectteamleden.

Er is een projectteam gevormd dat bestaat uit:

• Joep de Leeuw en Paulien de Bruijn	WMR
• Jaap Quak tot 1 oktober 2022	SVN
• Emiel Derks vanaf 1 oktober 2022	SVN
• Leo Bruinzeel	VBN
• Derk Jan Berends tot 1 januari 2023	NVB
• Ruben van Beek vanaf 1 januari 2023	NVB
• Egbert van der Tuin	NVB
• Wim Zaalmink	Agro & Fish Consultancy
• Nico Beun tot 25 februari 2023	STIJ

Deelnemers kennis- en beheerplatform

Naast de leden van het projectteam namen deel aan het platform:

• Arend de Beer	visser
• Eelke Boersma	voorzitter Visstand Beheer Commissie Friese Boezem
• Jouke Kampen	ATKB
• Louw en Klaas Kaptein	visser
• Eddy Lammens	RWS
• Bart Last	visser
• Hans Poepjes	visser
• Wouter Klaassen	visser

Het project is mede mogelijk door een bijdrage van de Europese Unie | Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij